

Lediges perspektiver på uddannelse

Ufaglærte dagpengemodtageres vurderinger af samtaler og uddannelse

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

FORORD

Lediges perspektiver på uddannelse

Uddannelse som vej til beskæftigelse fik en meget stærkere placering med den beskæftigelsesreform, der trådte i kraft i 2015. Uddannelsesindsatsen blev især målrettet de ledige, der har færrest kompetencer og højest ledighedsrisiko. Gennem individuelle samtaler skulle der i højere grad fokuseres på jobrettet uddannelse for at styrke muligheden for varig beskæftigelse.

Det er baggrunden for, at Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) i dette handlingsplansprojekt netop stiller skarpt på, om samtalerne på jobcentre og i a-kasser lykkes med at tage afsæt i den lediges individuelle behov og formår at præsentere uddannelse for den ledige som en vej ud af ledighed.

Projektet bidrager med viden, som er relevant for såvel jobcentre og kommuner samt a-kasser som centrale aktører som Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), Undervisningsministeriet samt arbejdsmarkedets parter. Som undersøgelsen viser, er der fortsat et stykke vej igen, inden man kan sige, at reformen er i mål med hensyn til at motivere ufaglærte ledige til et uddannelsesløft, hvis de har behov for det som vej til beskæftigelse.

Det er vores håb, at rapporten kan bidrage til en styrkelse af den jobbrettede uddannelsesindsats, målrettet den enkelte lediges konkrete behov.

Mikkel Harder
Direktør

Lediges perspektiver på uddannelse

1	Resumé	6
2	Indledning	9
2.1	Formål og afgrænsning	10
2.2	Projektdesign	10
2.3	Bemanding	12
3	Samtaler med fokus på job gennem uddannelse	13
3.1	Antallet af samtaler hænger sammen med lysten til og deltagelsen i uddannelse	14
3.2	Den enkeltes uddannelsesbehov er sjældent udgangspunkt for samtalerne	15
3.3	Kun to ud af tre samtaler omhandler uddannelse – og kun hver femte af disse har fokus på erhvervsuddannelse	17
3.4	Oplevelsen af samtalerne hænger sammen med synet på uddannelse	19
3.5	De færreste samtaler styrker overblikket over uddannelse	20
3.6	Lysten til uddannelse fremmes kun i få samtaler	21
4	Effekten af uddannelsesorienterede samtaler	24
4.1	Uddannelsesorienteret vejledning fremmer lysten til uddannelse	26
4.2	Vejledning betyder mest for dem, som har et stort uddannelsesbehov	28
5	Fra uddannelse til job	32
5.1	Kun halvdelen vurderer, at uddannelse har gavnet dem	32
5.2	Der er ikke en én til én-sammenhæng mellem jobrettet uddannelse og job	34
5.3	Uddannelse er ikke altid vejen til beskæftigelse	35
5.4	Jobåbning og økonomi er de vigtigste grunde til ikke at deltage i uddannelse	36

5.5	Deltagelse i uddannelse kan fremme lysten til mere uddannelse	37
	Appendiks A – Litteraturliste	39
	Appendiks B – Metoderedegørelse	40
	Appendiks C – Regressionstabeller	45

1 Resumé

Med beskæftigelsesreformen fra 2015 skulle de ledige tilbydes en individuel, meningsfuld og jobrettet indsats med fokus på at løfte deres kompetencer gennem uddannelse med henblik på at styrke muligheden for varig beskæftigelse (Regeringen m.fl. 2014). Dette kursskifte i forhold til den tidligere beskæftigelsespolitik, som havde fokus på aktivering og det hurtigst muligt at komme i job, er hidtil især blevet belyst med registerdata og i et systemperspektiv. Med denne rapport får vi for første gang et indblik i de lediges egne vurderinger af beskæftigelsesindsatsen.

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt ca. 6.000 ufaglærte dagpengemodtagere, der har været ledige i mindst 8 uger og været ledige i perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016.¹ Hertil kommer en mindre interviewundersøgelse med ti udvalgte informanter, der har deltaget i uddannelsesaktiviteter efter deres samtaler i jobcentre og a-kasser. Rapporten fokuserer først og fremmest på jobcentrene og i lidt mindre grad på a-kasserne, fordi undersøgelsen fokuserer på de seks samtaler, som jobcentrene har ansvar for at afholde i løbet af de første seks måneders ledighed, hvoraf to af samtalerne skal gennemføres fælles med a-kasserne.

Mange ledige oplever ikke, at samtalerne fokuserer på deres behov for uddannelse

To ud af tre ledige oplever ikke, at samtalerne tager udgangspunkt i deres behov

Rapporten viser, at i alt 64 % af de ledige i mindre grad eller slet ikke oplevede, at samtalerne i jobcentrene tog udgangspunkt i deres behov for uddannelse. I alt 58 % af de ledige oplevede dette til samtalerne i a-kasserne. Det handler fx om, at de ledige har en oplevelse af, at vejledning om uddannelse ikke knyttes til deres individuelle behov, eller om, at jobcentrene mangler viden om mulighederne inden for uddannelsessystemet.

Hver tredje præsenteres ikke for uddannelse i forbindelse med samtalerne

68 % af de ledige svarer, at de er blevet præsenteret for uddannelse på jobcentrene, og 65 % svarer, at de er blevet præsenteret for uddannelse i a-kasserne. Det betyder med andre ord, at omtrent hver tredje ledige slet ikke er blevet præsenteret for uddannelse i forbindelse med de samtaler, som de har deltaget i hos jobcentre og a-kasser.

¹ I alt 5.975 personer har besvaret spørgeskemaet. Analysen baserer sig dog på en nettostikprøve på 3.521 personer efter frasortering af respondenter af forskellige grunde, som der gøres nærmere rede for i appendiks B.

AMU fylder mest i de samtaler, der handler om uddannelse

I det omfang de ledige præsenteres for uddannelse, er det først og fremmest AMU (to ud af tre) og kun i mindre grad muligheden for at blive faglært (en ud af fem). Hvis beskæftigelsessystemet i højere grad skal bidrage til, at flere ufaglærte bliver faglærte, er der således her et potentiale for en styrket indsats.

Potentiale for at styrke de lediges lyst til uddannelse

Lysten til uddannelse fremmes kun i en mindre del af samtalerne

63 % af de ledige har gennem samtalerne i jobcentrene i mindre grad eller slet ikke fået mere lyst til at gå i gang med uddannelse. Det samme vurderer 58 % af de ledige om samtalerne i a-kasserne.

Analysen viser, at det først og fremmest er de ledige, der allerede havde lyst til uddannelse ved ledighedstidspunktet, der vurderer, at samtalerne har fremmet deres lyst til uddannelse. Disse ledige fremhæver jobrettet uddannelsesvejledning (fx viden om, hvordan uddannelse styrker jobmuligheder) som en afgørende kvalitet ved samtalen.

Ser vi på de ledige, der havde begrænset lyst til uddannelse før samtalerne, oplever kun 12 %, at samtalerne på jobcenteret har givet dem mere lyst til uddannelse. Samtalerne på jobcenteret og i a-kasserne formår med andre ord kun i begrænset omfang at flytte den gruppe af ledige, som har mindst lyst til uddannelse, tættere på uddannelsessystemet.

Uddannelsesorienteret vejledning kan fremme lyst til og deltagelse i uddannelse

Både lysten til og deltagelsen i uddannelse stiger, når jobcentre og a-kasser praktiserer en uddannelsesorienteret vejledningspraksis, der præsenterer den ledige for muligheder for uddannelse, giver overblik over uddannelse og tager afsæt i den enkeltes behov for uddannelse. Jobcentre og a-kasser har altså mulighed for at realisere potentialer ved i højere grad at tage afsæt i de lediges individuelle behov og sætte fokus på og skabe overblik over jobrelevante uddannelsesmuligheder.

Økonomi anføres ofte som grund til ikke at deltage i uddannelse

Omkring halvdelen af de ledige har ikke deltaget i uddannelse efter samtalerne i jobcenter eller a-kasse. For de flestes vedkommende skyldes det, at de er kommet i arbejde. Derudover peger hver fjerde ledige på økonomi som grund til ikke at have deltaget i uddannelse.

Uddannelse er ingen garanti for job

De ledige er delte med hensyn til vurderingen af uddannelsens betydning for job

44 % af de ledige, der har deltaget i uddannelse, oplever kun i mindre grad eller slet ikke, at de har haft gavn af uddannelsen på arbejdsmarkedet. Det kan handle om en negativ vurdering af uddannelsens kvalitet og relevans. Men det kan også handle om, at de ledige ikke oplever, at uddannelsesaktiviteterne i sig selv har bragt dem tættere på job, fx fordi der er behov for yderligere opkvalificering. Desuden peger interviewundersøgelsen på, at de ledige ikke i alle tilfælde har kunnet få netop den uddannelsesaktivitet, som de ønskede sig.

Der er ikke en én til én-sammenhæng mellem uddannelse og job

63 % af dem, der er kommet i job efter uddannelse, vurderer, at jobbet slet ikke eller kun i mindre grad hænger sammen med den uddannelse eller de kurser, de tog, mens de var ledige. Der kan

være flere grunde til dette, herunder at de ledige i vidt omfang påtager sig de jobs, de bliver tilbudt, selvom de måske ligger uden for det jobområde, uddannelsen rettede sig imod.

Uddannelse er ikke altid vejen til beskæftigelse

Blandt dem, der havde deltaget i uddannelse, var 39 % fortsat ledige på tidspunktet for besvarelsen af spørgeskemaet. Som forklaring peger de fleste på personlige forhold, og at der alligevel ikke var job inden for det område, som uddannelsen rettede sig imod.

2 Indledning

Hvordan kan jobcentrene løfte opgaven med at styrke den individuelle vejledning om jobrettet uddannelse, og hvordan oplever de ufaglærte dagpengemodtagere det øgede fokus på uddannelse? Denne rapport belyser borgernes erfaringer med uddannelsesindsatsen i jobcentre og a-kasser og dermed, hvordan ledige ufaglærte borgere bliver motiveret til "et reelt uddannelsesløft, hvis de har behov for det" gennem en "individue, meningsfuld og jobrettet indsats" (jf. Regeringen m.fl. 2014).

Uddannelse og uddannelsesvejledning har en central plads i den nye beskæftigelsesreform, som trådte i kraft i 2015. Uddannelsesindsatsen blev således målrettet de ledige, der har færrest kompetencer og højest ledighedsrisiko. Gennem større fokus på jobrettet uddannelse skulle muligheden for varig beskæftigelse styrkes. Dette var et kursskifte i forhold til den tidligere beskæftigelsespolitik, som havde fokus på aktivering og det at komme hurtigst muligt i job. Dette kursskifte i forhold til den tidligere beskæftigelsespolitik, som havde fokus på aktivering og det at komme hurtigst muligt i job, er hidtil især blevet belyst med registerdata og i et systemperspektiv.²

Den stærkere målretning af uddannelsesindsatsen blev kombineret med en styrket individuel vejledningsindsats, der for de ledige skulle være individuel, meningsfuld og helhedsorienteret. Vejledningen skulle foregå i et koordineret samarbejde mellem jobcentre og a-kasser såvel som mellem jobcentre og uddannelsesinstitutioner.

Beskæftigelsesreformen omfatter følgende fire uddannelsesinitiativer:

- Seks ugers jobrettet uddannelse for ufaglærte, faglærte og personer med en kort videregående uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse
- Korte, erhvervsrettede uddannelsesforløb for alle dagpengemodtagere
- Uddannelsesløft fra ufaglært til faglært for personer, der er fyldt 30 år, og som er enten ufaglærte eller faglærte med forældet uddannelse (og med tilstrækkelig erhvervs erfaring til at kunne påbegynde spor 1 eller 2 på euv)
- Voksenlærlingeordning for ufaglærte og personer med forældet uddannelse på 25 år og derover.

² Jf. fx Rambøll 2017: *Analyse af beskæftigelsessystemets brug og efterspørgsel af voksen- og efteruddannelse*. Rapporten vurderer fx, at der ikke synes at være belæg for en hypotese om, at medarbejderne i a-kasser og jobcentre ikke har tilstrækkelig viden om uddannelsesmulighederne for ledige inden for VEU-systemet. En vurdering, der underbygges af, at et flertal blandt ledere i jobcentre og a-kasser i en spørgeskemaundersøgelse har svaret, at deres medarbejdere i høj grad eller i meget høj grad har hhv. "tilstrækkelig viden til at vejlede om mulighederne i VEU-systemet" og "et kvalificeret kendskab til mulighederne i VEU-systemet til brug for opkvalificering af ledige" (Rambøll 2017: 23-24).

Hvor alle dagpengemodtagere før 1. januar 2015 kunne deltage i seks ugers selvvalgt uddannelse, blev den ordning med reformen afskaffet til fordel for en ordning med seks ugers jobrettet uddannelse målrettet uddannelser, der fremgår af en landsdækkende positivliste. Desuden laves der otte regionale positivlister, som beskriver, hvilke kurser/uddannelser de ledige kan få som led i de korte, erhvervsrettede uddannelsesforløb. Derudover omfatter reformen særlige indsatser i form af læse-, skrive- og regnekurser (FVU og OBU) til ledige uden uddannelse samt realkompetencevurdering (RKV) til ufaglærte ledige på 30 år og derover.

2.1 Formål og afgrænsning

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har med denne rapport ønsket at undersøge uddannelsesindsatsen i forbindelse med den nye beskæftigelsesreform med særligt henblik på de ledige ufaglærte dagpengemodtageres perspektiver på, hvad der kendetegner vellykkede forløb, herunder med hensyn til uddannelses- og jobrettet vejledning i a-kasser og især på jobcentre samt jobrettede uddannelsesaktiviteter i forlængelse af vejledningen.

Vellykkede forløb defineres som forløb, hvor ufaglærte dagpengemodtagere efter jobrettet uddannelsesaktivitet vurderer at have styrket deres muligheder for varig beskæftigelse.

Rapporten fokuserer på den jobrettede uddannelsesindsats over for de ledige ufaglærte dagpengemodtagere. Det skyldes, at de ufaglærte borgere er den gruppe, der har størst ledighedsrisiko på arbejdsmarkedet, samtidig med at prognoser peger på, at der bliver behov for flere faglærte i fremtiden og derfor også behov for at få uddannet flere ufaglærte. Det er dog langt fra alle ufaglærte borgere, der er motiverede for uddannelse (EVA 2015). Derfor er det også interessant at undersøge, hvordan de ledige vurderer, at samtaler i jobcentre og a-kasser påvirker deres lyst til og deltagelse i jobrettet uddannelse.

2.2 Projektdesign

Rapporten fokuserer på de ledige ufaglærte dagpengemodtageres vurderinger af de jobrettede samtaler, de har deltaget i på jobcentre og i a-kasser, og de uddannelsesforløb, de i forlængelse af samtalerne har deltaget i.

Undersøgelsen har især haft fokus på følgende spørgsmål:

- I hvilket omfang har de ledige oplevet, at samtalerne havde fokus på deres individuelle behov?
- I hvilket omfang er de ledige blevet præsenteret for uddannelse? Hvilke i givet fald?
- I hvilket omfang har samtalerne givet de ledige overblik over uddannelsesmuligheder?
- I hvilket omfang har samtalerne givet de ledige mere lyst til uddannelse (motivation)?
- Hvilken betydning har det for lysten til og deltagelsen i uddannelse, at samtalerne tager udgangspunkt i den enkeltes behov, har fokus på uddannelse og skaber mere overblik over uddannelse?
- Hvilken betydning oplever de ledige, at deltagelse i uddannelse har haft for deres jobmuligheder?
- Er der tale om systematiske forskelle mellem jobcentres og a-kassers måder at vejlede og støtte de ledige til uddannelse og job?

2.2.1 Population

Populationen er afgrænset til at omfatte alle personer, der:

- Har været registreret som forsikrede ledige (med ret til dagpenge) på et jobcenter i perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016
- Var i alderen fra og med 25 år til og med 65 år
- Har været ledige i mindst otte uger
- Har grundskole eller gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelse.

Da målgruppen for denne undersøgelse er ufaglærte ledige dagpengemodtagere, ser vi kun på en delmængde af den samlede gruppe ledige i Danmark. Ledige kontanthjælpsmodtagere indgår således ikke i populationen. Ligesom jobsøgende, der hverken modtager kontanthjælp eller dagpenge, heller ikke indgår i populationen.

Endelig har det været en betingelse, at respondenterne har været eller er tilknyttet et jobcenter efter 1. juli 2015 og har deltaget i mindst en samtale på et jobcenter eller en samtale i en a-kasse.

2.2.2 Metodisk design

Dataindsamlingen omfatter en spørgeskemaundersøgelse med tilkoblede registerdata og en mindre interviewundersøgelse baseret på telefoniske interview.

Spørgeskemaundersøgelsen har afdækket, hvorvidt ufaglærte dagpengemodtagere har oplevet, at de har fået en motiverende uddannelsesvejledning og eventuelt en efterfølgende jobbrettet uddannelsesindsats, der har styrket muligheden for varig beskæftigelse. Desuden er data blevet brugt til at analysere, hvilke faktorer der har betydning for de lediges lyst til og deltagelse i uddannelse. Spørgeskemaundersøgelsen er via registerdatakobling blevet suppleret med data om respondenternes alder, køn, uddannelse samt ledighedslængde.

Dataindsamlingen er udelukkende gennemført ved hjælp af webbaseret spørgeskema. Spørgeskemaerne er blevet besvaret i perioden fra midt i december 2016 til og med januar 2017.

Danmarks Statistik har udvalgt en repræsentativ stikprøve på 20.044 personer ud af populationen på 47.600 personer. Alt i alt har 5.975 personer svaret, hvilket svarer til en svarprocent på 30 % af stikprøven. Svarprocenten skal ses i lyset af, at det kun har været muligt at besvare spørgeskemaet skriftligt via e-Boks. Danmarks Statistik har udregnet en vægt for at sikre repræsentativiteten, idet der i stikprøven var en underrepræsentation af unge og personer med grundskole som højeste uddannelse. Der henvises til metoderedegørelsen i bilaget med hensyn til en nærmere redegørelse for den anvendte metode, herunder en bortfaldsanalyse.

Stikprøvepopulationen er efterfølgende afgrænset yderligere, sådan at analyserne efter denne afgrænsning er baseret på 3.521 personer. Det store antal respondenter er med til at sikre, at resultaterne i rapporten er forbundet med en statistisk usikkerhed på maksimalt 1,65 %. Der henvises i øvrigt til metoderedegørelsen i appendiks B for en nærmere redegørelse for den statistiske usikkerhed.

I forlængelse af analysen af spørgeskema- og registerdata er der gennemført ti telefoninterview af en halv times varighed med særligt henblik på at uddybe, hvordan samtalerne har givet mere lyst til uddannelse, og hvordan de ledige har oplevet, at uddannelsesaktiviteterne har gavnet dem på

arbejdsmarkedet. Som grundlag for interviewene blev der udarbejdet en spørgeguide, der tog udgangspunktet i de tidligere nævnte undersøgelsesspørgsmål.

For en nærmere gennemgang af den anvendte metode, se appendiks B.

2.3 Bemanding

Projektet er gennemført i perioden april 2016 til juni 2017 af en projektgruppe med følgende medarbejdere fra EVA:

- Chefkonsulent Michael Andersen (projektleder)
- Chefkonsulent Christina Laugesen
- Evalueringskonsulent Mille Lassen
- Metodekonsulent Søren Haselmann (til 31. december 2016)
- Evalueringskonsulent Malte Nyfos Mathiasen (1. november 2016 til 28. februar 2017)
- Evalueringskonsulent Yakup Bas (fra 1. marts 2017)
- Praktikant Christian Brinkmann Damsgaard (fra 1. februar 2017 til 16. juni 2017).

3 Samtaler med fokus på job gennem uddannelse

De individuelle samtaler spiller en central rolle i den nye beskæftigelsesreform:

Dagpengemodtagerne skal således – ifølge bekendtgørelsen af lov om aktiv beskæftigelsesindsats – inden for de første seks måneder af deres ledighed deltage i en jobrettet samtale, når de har været ledige i sammenlagt en måned (LBK nr. 1342, § 16a).

Efter de første seks måneder afholdes der samtaler, hver gang personen har været ledig i sammenlagt tre måneder. Hvis ledighedsperioden overstiger sammenlagt 16 måneder, skal der afholdes en yderligere samtale, hvor jobcenteret skal tilbyde en intensiveret indsats. Det er jobcentrene, der på vegne af kommunalbestyrelserne varetager disse opgaver.

Siden 1. juli 2016 har det desuden været gældende, at a-kasserne deltager i den første samtale, i en samtale efter fire måneder, og inden der er gået seks måneder, samt i en tredje samtale, inden der er gået 16 måneders sammenlagt ledighed.

En række forskningsstudier har belyst betydningen af samtaler i ledighedsperioden³. I en dansk sammenhæng er der påvist positive effekter af hyppig samtalefrekvens for nylediges beskæftigelse, hvis samtalerne har fokus på vejledning, mens møder, der har fokus på at bestemme jobparathed, ikke viser nogen effekt (Pedersen, Rosholm og Svarrer 2012).

Dette kapitel handler om de samtaler, de ledige deltager i på jobcentre og a-kasser, med henblik på, om samtalerne fremmer lysten til og deltagelsen i uddannelse for herigennem at komme i job. Det er vigtigt at understrege, at der kan være stor forskel på, hvor relevant det er for den enkelte ledige at gå i gang med uddannelse for at komme i job. Analysen har derfor særligt fokus på, om samtalerne tager afsæt i den enkelte lediges behov for uddannelse, om de ledige præsenteres for mulighederne for uddannelse, og om samtalerne giver overblik over disse.

Figur 1 illustrerer den overordnede sammenhæng, som vi med denne undersøgelse søger at belyse: Hypotesen er, at samtaler i jobcenteret kan fremme lysten til og deltagelsen i uddannelse, der fører til job, hvis samtalerne fokuserer på den enkelte lediges behov, de ledige præsenteres for mulighederne for uddannelse, og samtalerne giver overblik over uddannelsesmuligheder, der er tilgængelige for de ledige.

³ Flere internationale studier har fundet, at samtaler med vejledning som hovedformål har en positiv effekt på de lediges beskæftigelse (fx Dolton og O'Neill 2002, Blundell et al. 2004, Hägglund 2009).

FIGUR 1

Idealmodel for sammenhængen mellem indholdet i jobrettede samtaler, lysten til uddannelse og deltagelsen i uddannelse

Af figuren fremgår det også, at vi antager, at jobrettet uddannelse kan fremme muligheden for beskæftigelse. En analyse af beskæftigelseseffekten af uddannelse for de ledige er ikke en del af denne undersøgelse, men sammenhængen er undersøgt i en række andre danske og udenlandske undersøgelser. Et aktuelt litteraturstudie opsummerer, at en række tidligere studier har givet indikation for, at uddannelseskurser til ledige i Danmark samlet set ikke havde effekt på beskæftigelsen for deltagerne på lang sigt, og at der var en stærk evidens for negativ effekt på kort sigt (Arendt, Trap og Verner 2017: 6).

I den forbindelse er der grund til at fremhæve en ny og omfattende effektevaluering af VEU-indsatsen i Danmark, der giver et mere nuanceret billede af beskæftigelseseffekten: Effektevalueringen viser, at når man ser på den samlede gruppe af ledige på kontanthjælp eller dagpenge, så er der på kort sigt en negativ beskæftigelseseffekt af almen VEU (FVU, avu eller hf), der forklares med, at flere fortsætter i anden uddannelse, mens der er en positiv beskæftigelseseffekt af deltagelse i såvel erhvervsrettet VEU (AMU) som videregående VEU allerede et år efter deltagelse i uddannelse (Bolvig, Kristensen og Skipper 2017: 18).

Som vi skal se, viser analysen i denne rapport, at samtaler med de karakteristika, der fremgår af figur 1, giver de ledige mere uddannelseslyst og medfører større sandsynlighed for, at de ledige deltager i uddannelsesaktiviteter.

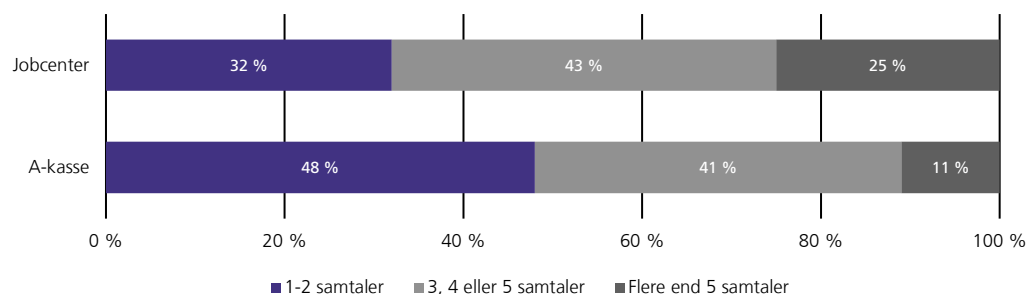
3.1 Antallet af samtaler hænger sammen med lysten til og deltagelsen i uddannelse

Figur 2 viser respondenternes fordeling på antallet af samtaler, de har deltaget i hhv. på jobcenteret og i a-kassen⁴.

⁴ I undersøgelsen indgår kun de respondenter, der har deltaget i mindst en samtale enten i a-kassen eller på jobcenteret fra og med 1. juli 2015. Det betyder, at en del af de ledige, der har været ledige i så kort tid, at de ikke har nået at deltage i en samtale, ikke indgår i populationen.

FIGUR 2

Antal samtaler siden 1. juli 2015 på jobcenteret og i a-kassen

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.
Note: N (jobcenter) = 3.396; N (a-kasse) = 3.155.

Som det fremgår af figuren, har 68 % af respondenterne deltaget i mindst tre samtaler på jobcenteret, mens 52 % har deltaget i mindst tre samtaler i a-kasserne. Dette tyder på, at størstedelen af respondenterne har haft en ledighedsperiode på mere end tre måneder, da de ledige med den nye reform modtager en samtale pr. måned i jobcenteret i løbet af de første seks måneders ledighed.

En analyse af tallene viser, at der er en positiv sammenhæng mellem antallet af samtaler på jobcenteret eller i a-kassen og de lediges karakteristik af samtalerne på jobcenteret og i a-kassen. Ledige, der har deltaget i tre eller flere samtaler, vurderer, at de i højere grad er blevet præsenteret for muligheder for uddannelse, at de i højere grad har fået et større overblik over tilgængelige uddannelsesmuligheder, og at samtalerne i højere grad har taget udgangspunkt i deres behov, sammenlignet med ledige, der har deltaget i en eller to samtaler.

Desuden er der en positiv sammenhæng mellem antallet af samtaler på jobcenteret og i a-kassen og de lediges lyst til uddannelse. 32 % af de respondenter, der har deltaget i en eller to samtaler i jobcenteret, angiver, at de i nogen eller i høj grad har fået mere lyst til uddannelse efter samtalerne, mens det tilsvarende tal for de respondenter, der har deltaget i tre-fem eller flere end fem samtaler i jobcenteret, er hhv. 40 % og 37 %. De tilsvarende tal for samtaler i a-kasserne er hhv. 35 %, 43 % og 55 %.

Sammenhængen er endnu stærkere, når det kommer til de lediges deltagelse i uddannelse: 28 % af de ledige, der har deltaget i en eller to samtaler i jobcenteret, har deltaget i uddannelse efter samtalerne, mens det tilsvarende tal er 42 % for de ledige, der har deltaget i tre til fem eller flere end fem samtaler i jobcenteret. De tilsvarende tal for samtaler i a-kasserne er hhv. 33 %, 44 % og 45 %. Da antallet af samtaler korrelerer med længden på ledighedsperioden, kan motivationen for uddannelse hænge sammen med både antallet af samtaler og ledighedsperiodens længde.

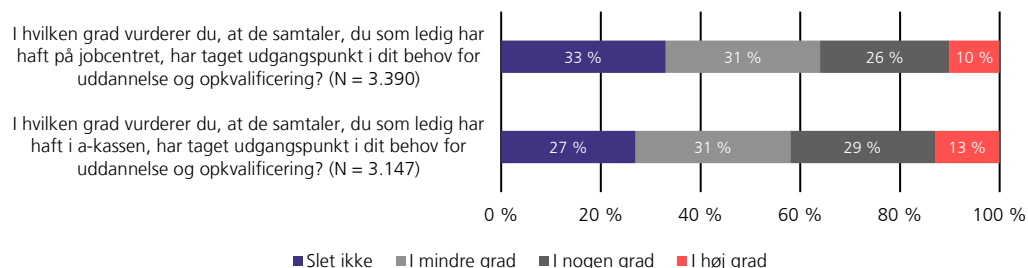
3.2 Den enkeltes uddannelsesbehov er sjældent udgangspunkt for samtalerne

64 % af de ledige oplever kun i mindre grad eller slet ikke, at samtalerne på jobcenteret har taget udgangspunkt i deres behov for uddannelse og opkvalificering. Resultatet er stort set det samme, når vi ser på de lediges samtaler i a-kasserne. Her er det 58 % af de ledige, der slet ikke eller kun i

mindre grad oplever, at samtalerne har taget udgangspunkt i deres behov for uddannelses- og opkvalificeringsmuligheder. Det fremgår af figur 3.

FIGUR 3

De lediges vurderinger af, om de samtaler, de har deltaget i hhv. på jobcenteret og i a-kassen, har taget udgangspunkt i deres behov for uddannelse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Resultatet er interessant set i lyset af, at en styrket uddannelsesindsats målrettet den enkeltes behov for uddannelse har været et centralt element i beskæftigelsesreformen (STAR 2014).

Interviewundersøgelsen giver en række perspektiver på, hvorfor de ledige oplever, at samtalerne ikke i højere grad er rettet mod deres individuelle uddannelsesbehov. Perspektiverne fra de ti informanter kan sammenfattes i fire centrale temaer, der handler om, at de ledige oplever, at de på jobcentrene bliver mødt med:

1. Begrænset forståelse for betydningen af svære livsomstændigheder
2. Begrænset kobling mellem vejledning om uddannelse og individuelle behov
3. Begrænset interesse for deres egne vurderinger af vejen til job
4. Begrænset viden om bestemte erhvervsområder og uddannelsessystemet.

Det første perspektiv handler om ledige, der oplever, at jobcentrene ikke i tilstrækkelig grad er forstående over for svære familiære omstændigheder, fx udfordringer forbundet med at klare uddannelse samtidig med personlige problemer eller børn med særlige behov. Her er der eksempler på, at informanter oplever, at jobcenteret for ensidigt fokuserer på at formidle gældende regler om jobsøgning og uddannelsesmuligheder uden at forvalte reglerne med respekt for den enkeltes situation og aktuelle behov.

Det andet perspektiv handler om ledige, der oplever, at vejledningen om uddannelsesmuligheder i højere grad bliver tilpasset den enkeltes situation og behov. En informant beskriver oplevelsen således:

Jeg manglede en interesse i mig som person. [...] Jeg havde en forventning om, at de havde kigget lidt på baggrund og cv på de mennesker, de skulle have ind. At de havde gjort sig den ulejlighed at være lidt mere forberedte. [...] I stedet for at komme med [irrelevante] eksempler som truckkursus. Allerede der tænkte jeg, at vejledningen ikke hjalp mig.

(Informant nr. 9).

En anden informant har en lignende oplevelse af, at der manglede en klar kobling mellem det individuelle behov og de tilbudte uddannelsesforløb:

Selvom sådan et CNT-kursus er godt for nogen, så behøver det ikke at være godt for andre. [...] De var ikke de bedste rådgivere. De arbejdede på, at vi bare skulle ud i en eller anden form for uddannelse, men det er jo ikke lige meget, hvad de sender os ud i.

(Informant nr. 7).

Det tredje perspektiv handler om ledige, der oplever, at der er begrænset tid og interesse i forhold til at undersøge, hvad den enkelte selv ser som den rette vej til job, og hvilken rolle uddannelse kan spille på vejen mod job. En ledig beskriver oplevelsen således:

Der var ikke nogen, der spurgte mig, hvad jeg selv troede, der skulle til, for at jeg kom i job igen. Mine tanker om, at alle jobopslag på mit område krævede en uddannelse, dem var der ikke nogen, der spurgte ind til. Der blev lagt mere vægt på, at jeg skulle huske at søge nogle andre områder. Det skulle jeg selvfølgelig også, men nu er det jo en anden vej, jeg gerne vil. Jeg ville gerne have haft lidt mere hjælp, så skulle jeg nok klare mig selv bagefter.

(Informant nr. 3).

Det sidste perspektiv handler om ledige, der oplever, at de sagsbehandlere, de taler med på jobcentrene, mangler viden om de brancher, de gerne vil søge job i, eller mangler viden om de uddannelsesmuligheder, der relaterer sig til disse brancher. En informant beskriver sin frustration over den manglende viden om uddannelsessystemet og uddannelsesmulighederne sådan:

Jeg fik at vide, at jeg havde mulighed for uddannelse, og at jeg kunne gå hjem på nettet og kigge. Så spurgte jeg: ”Ja, men kan jeg ikke få det at vide af dig?”. Jo, det kunne jeg godt, men hun vidste ikke så meget om det. Det må sgu gøres bedre, når man lever af det. Det ville jo svare til, at jeg kommer over til en kunde og siger: ”Det kan godt være, at jeg skal lægge stenene i din indkørsel, men jeg aner ikke en skid om, hvad jeg laver.”

(Informant nr. 6).

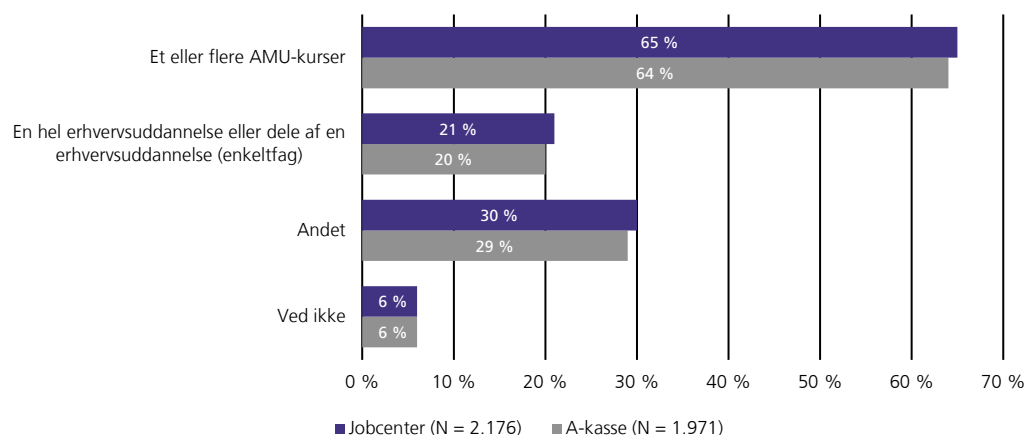
3.3 Kun to ud af tre samtaler omhandler uddannelse – og kun hver femte af disse har fokus på erhvervsuddannelse

65 % af respondenterne svarer, at de i deres a-kasse er blevet præsenteret for muligheder for som ledig at deltage i uddannelse eller kurser, mens 68 % svarer det samme i forhold til jobcenteret. Dette viser, at selvom der i de fleste tilfælde er fokus på uddannelse i samtalerne, er det langt fra tilfældet i alle jobrettede samtaler. Med andre ord er der en stor gruppe ledige, som ikke præsenteres for uddannelse som en mulig vej ud af ledighed. Det kan der være mange grunde til, herunder en vurdering af, at uddannelse for nogen kan være mindre relevant, fordi de har gode jobudsigter. Alligevel er der tale om et vigtigt fund, der viser, at uddannelse langt fra altid er en naturlig del af samtalerne med de ufaglærte ledige.

Den følgende figur viser, hvilke typer uddannelse de ufaglærte ledige er blevet præsenteret for hhv. på jobcenteret og i a-kassen.

FIGUR 4

Oversigt over de typer af uddannelsesmuligheder, de ledige er blevet præsenteret for hhv. på jobcenteret og i a-kassen

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Bemærk, at der var mulighed for at sætte flere kryds.

Figur 4 viser for det første, at der kun er marginale forskelle mellem jobcentrene og a-kasserne med hensyn til, i hvilket omfang de forskellige typer uddannelse er blevet nævnt. Dette kan overraske i lyset af, at de ledige normalt deltager i flere samtaler på jobcenteret end i a-kassen, og at jobcentrene har en særlig opgave i forhold til at fokusere på uddannelse. Men det kan også understøtte en antagelse om, at jobcentre og a-kasser har en relativt ensartet praksis i forhold til at informere om uddannelse.

For det andet viser figur 4, at det først og fremmest er AMU, som de ledige præsenteres for, når der tales om uddannelse. Mens hhv. 65 % og 64 % er blevet præsenteret for AMU, er det hhv. 21 % og 20 %, der er blevet præsenteret for muligheden for en erhvervsuddannelse eller dele heraf. Dette kan undre i lyset af det fokus, der er i beskæftigelsesreformen på netop uddannelsesløftet fra ufaglært til faglært.

Blandt de ufaglærte ledige på 30 år og derover, der af deres a-kasse er blevet præsenteret for muligheden for at tage en erhvervsuddannelse, svarede 48 %, at de var blevet informeret om muligheden for at gennemføre en erhvervsuddannelse på 80 % af dagpengesatsen, mens den tilsvarende andel er 39 % for jobcentrenes vedkommende.

Heller ikke muligheden for at få lavet realkompetencevurderinger (RKV'er) fylder meget i samtalerne på jobcentrene. Her svarede 15 % af respondenterne, at de var blevet præsenteret for muligheden for at få lavet en RKV. Og af disse 15 % var det ca. hver tredje, der har fået lavet en RKV. Med andre ord synes der kun at have været et meget begrænset fokus på de konkrete muligheder for at blive faglært.

Endelig svarer 27 % af respondenterne, at de i forbindelse med samtalerne er blevet spurgt om deres grundlæggende færdigheder inden for læsning, regning og it. Det er vanskeligt at tolke på

dette tal, fordi der kan være gode grunde til ikke at komme ind på dette emne. Men i lyset af, at PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) viste, at 30 % af danskerne med grundskole som højeste uddannelse havde svage læsefærdigheder (SFI 2014: 148), kunne man godt have forventet, at det var mere almindeligt, at der blev spurgt ind til de lediges basale færdigheder i forbindelse med samtalerne.

Til gengæld synes der at være langt mere fokus på ordningen om seks ugers jobrettet uddannelse. Her svarer 87 % af respondenterne, at de er blevet præsenteret for ordningen i a-kassen, mens 81 % er blevet præsenteret for ordningen på jobcenteret. At jobcentre og a-kasser har så markant et fokus på jobrettet uddannelse, hænger givetvis sammen med, at der er tale om en ret for de ledige, der hverken har en erhvervsrettet eller en videregående uddannelse (jf. § 26a i LBK nr. 1342).

3.4 Oplevelsen af samtalerne hænger sammen med synet på uddannelse

Interviewundersøgelsen bidrager med eksempler på, hvordan ledige, der har deltaget i uddannelse efter de jobrettede samtaler, og som har oplevet at have gavn af dette på arbejdsmarkedet, beskriver deres nuværende lyst til og interesse for uddannelse. De ti informanter kan i forhold til dette deles op i tre grupper:

1. De ikke-uddannelsesinteresserede
2. De uddannelsesinteresserede, men ikke-uddannelsesparate
3. De uddannelsesinteresserede og uddannelsesparate.

Informanterne i den første gruppe har kun begrænset lyst til uddannelse og har svært ved at se en klar kobling mellem et opkvalificeringsforløb og styrkede muligheder for at få et job. En informant beskriver sine tanker om uddannelse således:

Uddannelse er svært, for man ved jo ikke, hvilket job man kommer ind til. Der er jo ikke andet for, end at man må prøve at få det arbejde, man kan. At uddanne sig inden for noget, man ikke har brug for, det er spild af tid, synes jeg. [...] Havde jeg nu et mål efter et eller andet, så kunne jeg tage et kursus efter det. Men det har jeg jo ikke. Det er vigtigere for mig at komme i job, end hvad det lige er for et job. Jeg skal bare have et arbejde.

(Informant nr. 1).

Vurderingen af jobcenteret bliver derfor, at medarbejderne har fokus på uddannelse, men at samtalerne om uddannelse hverken opleves som særligt relevante eller har ændret prioriteringen af, at arbejde kommer i første række. Grundlæggende har informanterne i denne gruppe ringe tiltro til, at uddannelse stiller dem bedre. En informant udtrykker det således: "Uddannelse inden for noget, man ikke har brug for, er spild af tid." (Informant nr. 1).

De uddannelsesinteresserede (både parate og ikke-parate) oplever, at jobcentrene og a-kasserne er gode til at informere om seks ugers jobrettet uddannelse, men også, at uddannelse ikke fylder meget i samtalerne. Erfaringerne varierer her fra informanter, der har fået god og målrettet vejledning om uddannelse, til informanter, der selv har gjort alt benarbejdet og fundet frem til et relevant uddannelsesstilbud. I den ene ende af spektret er der en informant, der oplever, at samtalen om uddannelse i høj grad tog afsæt i hendes behov og banede vejen for et meget positivt uddannelsesforløb.

Men det endte så med, at jeg fandt en praktikplads, og jeg blev glad for at være der. Og jeg fandt ud af, at jeg gerne ville videre den vej, fordi jeg godt kan lide at arbejde med planter, skov og natur og at gå ude. Det var lige mig. [...] Så var jeg nede og snakke med min sagsbehandler om de forskellige kurser, hun kunne tilbyde mig. Så snakkede jeg selv med AMU. Og så fik vi strikket et niugers forløb sammen. Så gik det sgu stærkt. Det var jeg vildt glad for. Det var pragtfuldt. Det var guld værd.

(Informant nr. 2).

I den anden ende af spektret er der informanter, der oplever, at jobcentrene er enten meget passive i forhold til at hjælpe med uddannelse eller direkte modvillige i forhold til at hjælpe med jobrettet uddannelse.

A-kassen var dem, der hjalp mig mest, for de fortalte mig om, hvilke muligheder der var, og at jeg blandt andet skulle have sådan en kompetencevurdering. Det skulle jeg snakke med jobcenteret om. Men når jeg ringede til jobcenteret, så kunne jeg ikke komme igennem til nogen, der vidste noget om det. Hende, der vidste noget om det, syntes ikke, at jeg hørte til der, for nu skulle jeg jo snart overgå til den anden aktør. Der skete ikke en skid for at sige det rent ud. Jeg løb bare panden mod en mur.

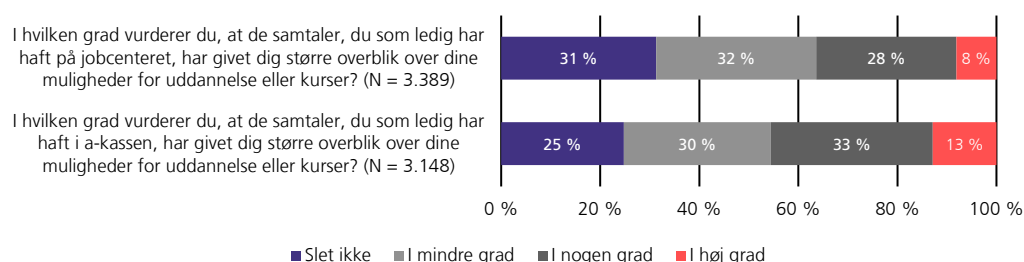
(Informant nr. 3).

3.5 De færreste samtaler styrker overblikket over uddannelse

En ting er at præsentere den ledige for muligheder for at tage AMU og anden form for uddannelse. Noget andet er at gøre dette på en måde, der styrker den enkeltes overblik over uddannelsesmulighederne. Figur 5 viser respondenternes vurderinger af, hvorvidt samtalerne har givet dem et større overblik over mulighederne.

FIGUR 5

Respondenternes vurderinger af, om de samtaler, de har deltaget i hhv. på jobcenteret og i a-kassen, har givet større overblik over uddannelsesmuligheder

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

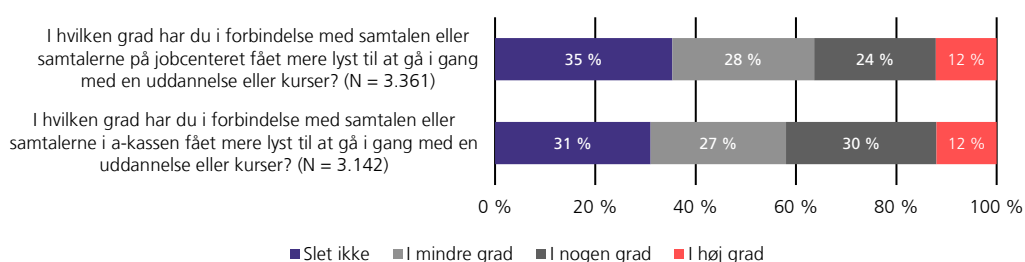
Som figuren viser, vurderer 63 % på jobcentre og 55 % i a-kasser, at samtalerne i mindre grad eller slet ikke har givet dem et større overblik over uddannelsesmulighederne. Dette resultat er interessant set i lyset af, at viden om uddannelse er noget, som mange ledige mener, er vigtigt i forhold til at få styrket lysten til uddannelse, jf. figur 8 nedenfor.

3.6 Lysten til uddannelse fremmes kun i få samtaler

Som den følgende figur viser, har 63 % efter samtalerne på jobcenteret og 58 % efter samtalerne i a-kassen i mindre grad eller slet ikke fået mere lyst til at gå i gang med en uddannelse. Med andre ord er det kun i begrænset omfang lykkedes jobcentrene gennem samtalerne med de ledige at styrke deres lyst til uddannelse.

FIGUR 6

I hvilken grad respondenterne i forbindelse med samtalen eller samtalerne hhv. på jobcenteret og i a-kassen har fået mere lyst til at gå i gang med en uddannelse eller kurser

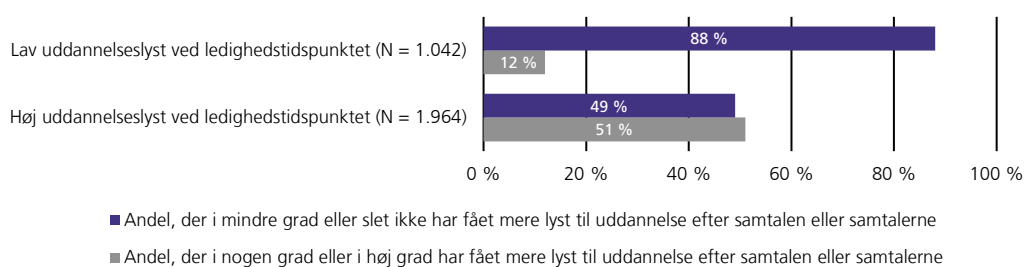

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Nedenfor i figur 7 og 8 ser vi nærmere på samtalerne i jobcentrene.

FIGUR 7

Andel af ledige, der gennem samtaler på jobcenteret har fået mere lyst til uddannelse eller kurser, fordelt på uddannelseslyst ved starten af ledighedsperioden (N = 3.006)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: $\chi^2 = 457,2$ $P < 0,001$.

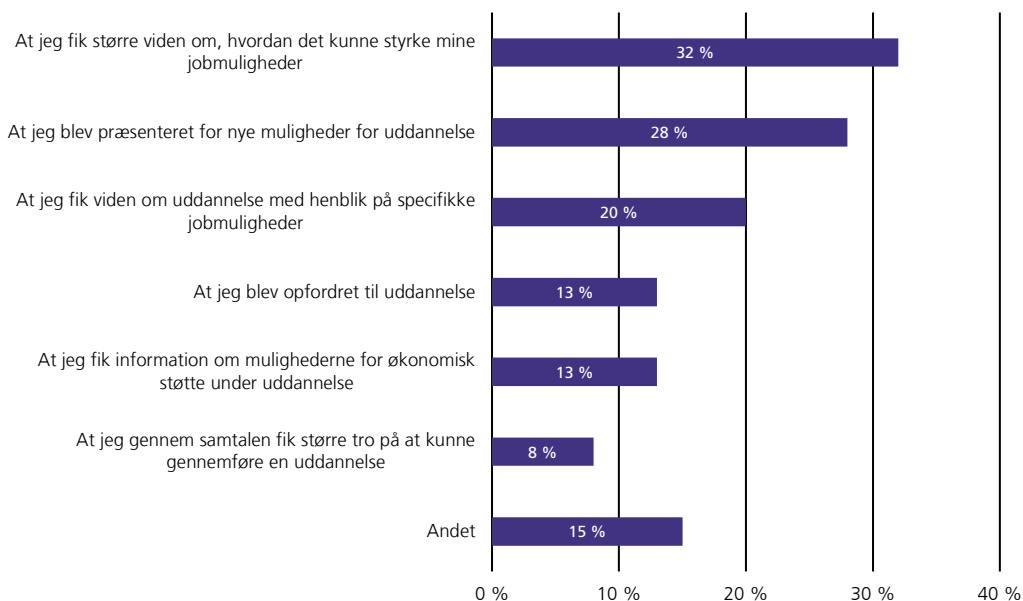
Som det fremgår af figur 7, er der en klar tendens til, at respondenter, der havde lyst til uddannelse, da de blev ledige, er overrepræsenterede i gruppen, der har fået mere lyst til uddannelse under samtalerne. Kun 12 % af dem, der i udgangspunktet i mindre grad eller slet ikke havde lyst til uddannelse, svarer, at de i forbindelse med samtalerne i nogen grad eller i høj grad havde fået mere lyst til uddannelse. Dette resultat indikerer, at samtalerne på jobcenteret kun i mindre grad

formår at flytte den gruppe af ledige, som har mindst lyst til uddannelse, tættere på uddannelsessystemet. Tendensen er den samme, når man ser på samtalerne i a-kasserne⁵.

Den følgende figur fokuserer på dem, der i høj grad eller i nogen grad i forbindelse med samtalen eller samtalerne på jobcenteret fik mere lyst til at gå i gang med uddannelse.

FIGUR 8

De lediges vurderinger af, hvilke forhold i samtalerne på jobcenteret der har givet dem mere lyst til uddannelse (N = 1.120)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Bemærk, at der var mulighed for at sætte flere kryds, og at kun de respondenter, der i høj grad eller i nogen grad fik mere lyst til uddannelse eller kurser, indgår i figuren.

Figuren viser, at det, som flest peger på som vigtigt i samtalerne, er information og viden om muligheder for uddannelse og job. Omvendt er det kun 8 %, der peger på vigtigheden af at styrke den enkeltes tro på egne muligheder for at kunne gennemføre en uddannelse. Dette kan være vigtig viden for dem, der forbereder og har ansvaret for at forberede de jobrettede samtaler.

15 % af respondenterne har svaret "Andet". En del svar handler om, at konsekvenserne af ikke at få en uddannelse blev tydeligere, fx at det ville være svært at få et job uden uddannelse. Mens en anden del af svarene handler om, at det blev tydeligere, hvordan bestemte uddannelsesstilbud kunne gøre det nemmere at få bestemte attraktive jobs. En vigtig pointe er altså, at jobrettet uddannelsesvejledning (vejledning, hvor sammenhængen mellem uddannelse og jobmuligheder

⁵ For a-kasserne er der blandt ledige med lille uddannelseslyst på ledighedstidspunktet 84 %, der i mindre grad eller slet ikke har fået mere lyst til uddannelse, og 16 %, der i nogen eller i høj grad har fået lyst til mere uddannelse. Tallene for de samme fordelinger blandt ledige med stor initial uddannelseslyst er hhv. 44 % og 56 % (N = 3.134).

udfoldes) fremhæves som en afgørende kvalitet ved samtalen i forhold til at styrke lysten til uddannelse.

Blandt de ti informanter i interviewundersøgelsen er det et gennemgående perspektiv, at det ikke er jobcentrene, der har styrket lysten til uddannelse. I de tilfælde, hvor de ledige oplever en styrket lyst til uddannelse, vurderer de, at den i højere grad kommer fra deres egen motivation for at forbedre deres situation.

4 Effekten af uddannelsesorienterede samtaler

I dette kapitel viser vi, at uddannelsesorienterede, jobrettede samtaler, der tager afsæt i den enkeltes behov, fremmer både lysten til uddannelse og sandsynligheden for at deltage i uddannelse.

I indledningen til kapitel 3 præsenterede vi en idealmode for sammenhængen mellem indholdet i samtalerne, lysten til uddannelse og deltagelsen i uddannelse. I denne model er hypotesen, at samtalerne kan fremme lysten til uddannelse og deltagelsen i uddannelse, når 1) samtalerne fokuserer på den enkelte lediges behov, 2) de ledige præsenteres for mulighederne for uddannelse, og 3) samtalerne giver overblik over relevante uddannelsesmuligheder.

Effektbegrebet

Vi anvender begrebet effekt om den betydning, en uddannelsesorienteret vejledning har for lysten til og deltagelsen i uddannelse. Der kan dog være en række karakteristika ved de ledige, som kan disponere dem til at opfatte den uddannelsesrettede vejledningspraksis forskelligt. Dette kan fx være en generel motivation for uddannelse, som eksisterer hos én gruppe af de ledige, men ikke hos en anden. Dette er der så vidt muligt taget højde for ved brug af statistisk kontrol for en række baggrundskarakteristika såsom køn, alder, ledighedsperiode, højeste uddannelsesniveau samt uddannelseslyst ved starten af ledighedsperioden. Derudover er der anvendt en såkaldt *fixed-effects-estimator* på jobcenterniveau, hvilket betyder, at det udelukkende er effekten af opfattelsen af forskellig vejledningspraksis blandt ledige inden for det samme jobcenter, der estimeres. Omvendt kausalitet kan aldrig helt afvises, idet lysten til og deltagelsen i uddannelse kan have påvirket de lediges opfattelse af samtalens uddannelsesrettede karakter, men det må forventes, at effekten primært går fra samtalen til lysten til og deltagelsen i uddannelse, da samtalerne som følge af reformen skal afholdes i starten af ledighedsforløbet. Selvom der kan være tale om en blanding af kausale effekter og selektionseffekter, og effektestimaternes substantielle størrelse derfor bør fortolkes med forsigtighed, er det – effektestimaternes størrelse taget i betragtning – EVA's vurdering, at en uddannelsesorienteret vejledningspraksis har en reel betydning for lysten til og deltagelsen i uddannelse.

Spørgsmålene indfanger på hver sin vis dele af indholdet af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis ud fra samtalen mellem den enkelte ledige og repræsentanten for jobcenteret. God praksis for uddannelsesorienteret vejledning på jobcentrene begrebsliggøres således ud fra

de enkelte lediges vurderinger. Ved brug af faktoranalyse har vi undersøgt, om disse tre spørgsmål måler det samme underliggende begreb.

Faktoranalyse

Faktoranalyse er en metode til at identificere klynger af høje og lave korrelationer i en korrelationsmatrix. Metoden baserer sig på Pearsons r-korrelationer (også kaldet *faktorloadings*) til at estimere sammenhængen mellem bagvedliggende faktorer og enkelte spørgsmål. På den måde udtrykker faktorloadings, i hvor høj grad spørgsmålene afspejler og korrelerer med samme bagvedliggende begreb.

TABEL 1

Spørgsmål	Faktorloadings
Er du på jobcenteret blevet præsenteret for muligheder for som ledig at deltage i uddannelse eller kurser?	0,71
I hvilken grad vurderer du, at de samtaler, du som ledig har haft på jobcenteret, har givet dig større overblik over dine muligheder for uddannelse eller kurser?	0,89
I hvilken grad vurderer du, at de samtaler, du som ledig har haft på jobcenteret, har taget udgangspunkt i dit behov for uddannelse og opkvalificering?	0,87

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ufaglærte ledige dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Udtrækningsmetode: principal komponentanalyse. Én faktor er udtrukket med en egenværdi på 2,05, hvilket er over grænseværdien på 1. Cronbachs alpha: 0,75. N = 3.154.

Faktoranalysen viser, at alle spørgsmålene samvarierer godt med én fælles bagvedliggende dimension. Det er derfor rimeligt at samle spørgsmålene til et samlet indeks gående fra 0-100, hvor 100 indikerer den bedste oplevede praksis for uddannelsesorienteret vejledning.

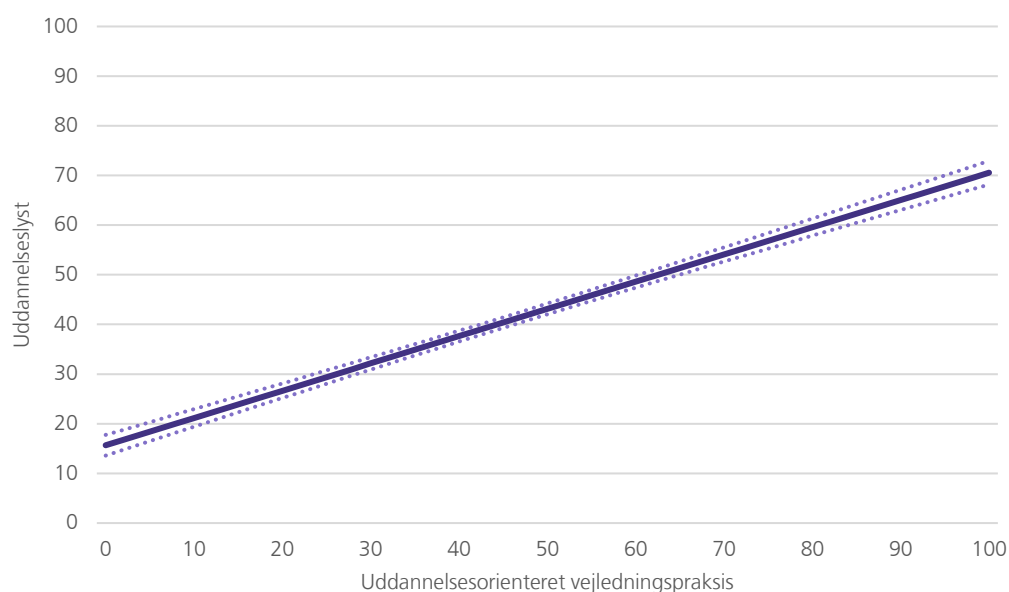
Vi har valgt i det følgende at fokusere på jobcentrene, men det er væsentligt at fremhæve, at resultaterne i det store hele er de samme, hvis man i stedet ser på samtalerne i a-kasserne. Regressionstabellerne kan ses i appendiks C.

4.1 Uddannelsesorienteret vejledning fremmer lysten til uddannelse

Figur 9 viser sammenhængen mellem vejledningspraksis i jobcenteret og de lediges uddannelseslyst i forlængelse af samtalerne.

FIGUR 9

Effekten af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis i jobcenteret på lysten til uddannelse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

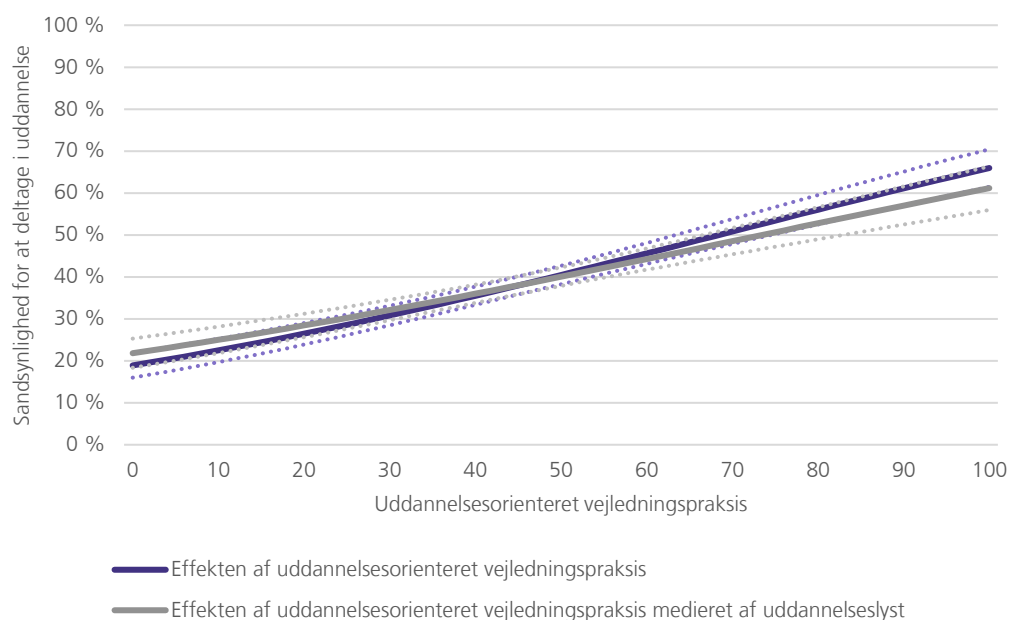
Note: OLS-regression på individniveau med jobcenter-fixed-effects. Uddannelseslyst er omkodet og angivet på en skala fra 0-100, hvor 0 indikerer, at samtalerne slet ikke har givet mere uddannelseslyst, og 100 indikerer, at samtalerne har givet maksimalt mere uddannelseslyst. Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100. Der er kontrolleret for følgende baggrundsvariable på individniveau: køn, alder, højeste gennemførte uddannelse, ledighedsperiode samt uddannelseslyst på tidspunktet for ledighed. De stiplede linjer angiver et 95 %-konfidensinterval for sammenhængen. Effektestimatet for den uddannelsesrettede vejledningspraksis er signifikant på 0,001-niveauet. N = 2.791.

Det fremgår tydeligt af figuren, at der er en positiv sammenhæng mellem den gode vejledningspraksis på jobcenteret og den enkeltes uddannelseslyst. For de ledige, der oplever den mindst uddannelsesrettede vejledningspraksis, er deres gennemsnitlige uddannelseslyst 16 på en skala fra 0-100. Omvendt gør det sig gældende for de ledige, der oplever den mest uddannelsesrettede vejledningspraksis, at de i gennemsnit har en uddannelseslyst på 71. Forskellen i uddannelseslysten hos ledige med hhv. den mindst og den mest uddannelsesrettede vejledningspraksis er altså på 55 point. Lysten til uddannelse som følge af samtalerne på jobcenteret er således mere end fire gange større for ledige, der oplever den bedste vejledningspraksis i jobcenteret, sammenlignet med ledige, der oplever den dårligste vejledningspraksis.

Figuren nedenfor viser sammenhængen mellem vejledningspraksis i jobcenteret og sandsynligheden for, at de ledige har deltaget i uddannelse i forlængelse af samtalerne. Der indgår to linjer i figuren. Den blå linje illustrerer sammenhængen mellem en uddannelsesorienteret vejledningspraksis og sandsynligheden for at deltage i uddannelse. Den grå linje illustrerer også sammenhængen mellem uddannelsesorienteret vejledning og sandsynligheden for at være i uddannelse, men her er uddannelseslysten indført i den statistiske model. Ved at sammenholde hældningerne på de to linjer bliver det derfor muligt at estimere, hvor stor en procentdel af effekten af en god vejledningspraksis der kan tilskrives, at borgerne får mere lyst til uddannelse som følge af samtalen.

FIGUR 10

Effekten af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis i jobcenteret og sandsynligheden for at deltage i uddannelse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Logistisk regression på individniveau med jobcenter-fixed-effects. Sandsynligheden for at deltage i uddannelse er en binær variabel, hvor 0 angiver, at den ledige ikke har deltaget i uddannelse, men 1 angiver, at den ledige har deltaget i uddannelse. Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100. Der er kontrolleret for følgende baggrundsvariable på individniveau: køn, alder, højeste gennemførte uddannelse, ledighedsperiode samt uddannelseslyst på tidspunktet for ledighed. De stiplede linjer angiver et 95 %-konfidensinterval for sammenhængene. Effektestimaterne for den uddannelsesrettede vejledningspraksis er signifikante på 0,001-niveauet i begge modeller. N=2.180 i begge modeller.

Det ses af figuren, at der er en positiv sammenhæng mellem en uddannelsesorienteret vejledningspraksis og de lediges sandsynlighed for at deltage i uddannelse. For hver gang den uddannelsesrettede vejledningspraksis stiger med ét skalapoint, så øges den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse med 0,46 %. Den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse er 19 % for ledige, der oplever den dårligste vejledningspraksis, mens den er på 66 % for ledige, der oplever den bedste vejledningspraksis i jobcenteret. Sandsynligheden for at deltage i uddannelse er således godt tre gange større for

ledige, der oplever den bedste vejledningspraksis i jobcenteret, end for ledige, der oplever den dårligste vejledningspraksis.

Ved at sammenholde de to linjers regressionskoefficienter kan det estimeres, at ca. 20 % af sammenhængen mellem vejledningspraksis i jobcenteret og deltagelse i uddannelse skyldes, at lysten til uddannelse i forlængelse af samtalerne er forøget. En forøget uddannelseslyst kan således kun forklare en mindre del af, hvorfor uddannelsesrettede samtaler får borgerne i uddannelse. Der er altså en række andre faktorer, der også har indflydelse på, hvordan samtalerne får de ledige i uddannelse, fx personlige, familiære, strukturelle eller økonomiske forhold.

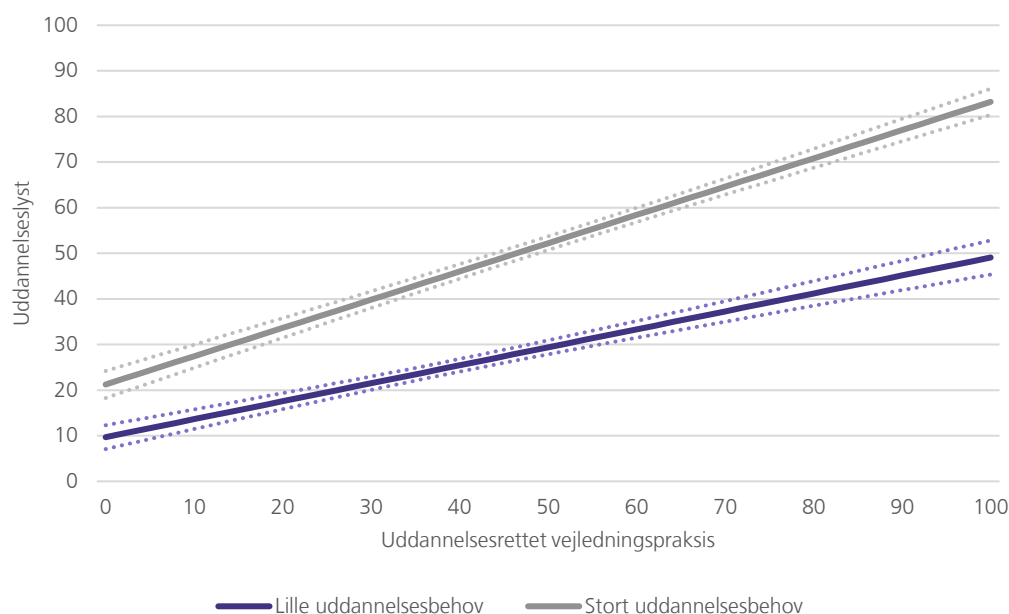
4.2 Vejledning betyder mest for dem, som har et stort uddannelsesbehov

I det følgende ser vi nærmere på, hvorvidt effekten af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis på hhv. uddannelseslyst og sandsynlighed for uddannelse er påvirket af de lediges vurdering af behovet for uddannelse forud for samtalerne. Vi undersøger med andre ord, om effekten af den gode samtalepraksis på jobcentrene afhænger af, hvilket udgangspunkt de ledige går ind til samtalerne med, forstået som deres vurdering af behov for uddannelse ved starten af ledighedsperioden. For at gøre dette er de lediges vurdering af deres behov for uddannelse forud for samtalerne i jobcenteret omkodet til en binær variabel: ledige, der vurderer deres behov til at være hhv. lille og stort.

Figur 11 viser, hvilken betydning de lediges vurdering af deres behov for uddannelse ved starten af ledighedsperioden har for sammenhængen mellem vejledningspraksis og lysten til uddannelse i forlængelse af samtalerne.

FIGUR 11

Effekten af uddannelsesorienteret vejledningspraksis på de lediges lyst til uddannelse afhængig af de lediges vurderinger af deres uddannelsesbehov ved starten af ledighedsperioden

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: OLS-regression på individniveau med jobcenter-fixed-effects. Uddannelseslyst er omkodet og angivet på en skala fra 0-100, hvor 0 indikerer, at samtalerne slet ikke har givet mere uddannelseslyst, og 100 indikerer, at samtalerne har givet maksimalt mere uddannelseslyst. Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100. Der er kontrolleret for følgende baggrundsvariable på individniveau: køn, alder, højeste gennemførte uddannelse, ledighedsperiode samt uddannelseslyst på tidspunktet for ledighed. De stiplede linjer angiver et 95 %-konfidensinterval for sammenhængen. Interaktionsleddet er signifikant på 0,0001-niveauet. N = 2.791.

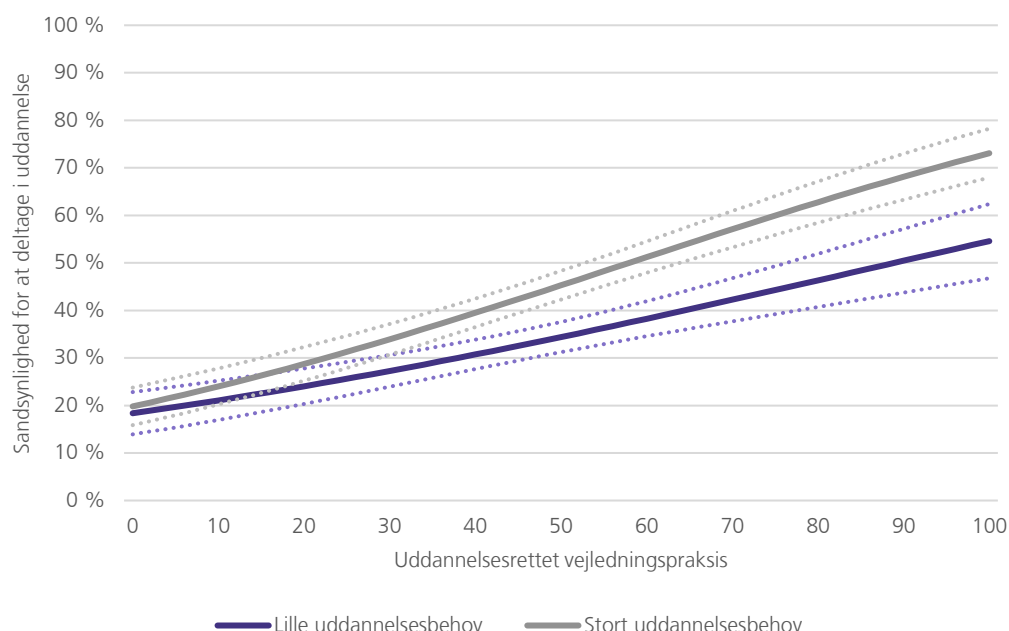
Figuren viser, at betydningen af den uddannelsesrettede vejledningspraksis er betinget af de lediges vurdering af deres behov for uddannelse forud for samtalerne. For borgere, der vurderede deres behov for uddannelse stort ved starten af ledighedsperioden, har vejledningspraksis en større betydning for lysten til uddannelse end for borgere, som har angivet et lille uddannelsesbehov.

For ledige med et stort selv vurderet initialt uddannelsesbehov øges uddannelseslysten med 0,62 skalapoint for hver skalapointstigning i den uddannelsesrettede vejledningspraksis. Til sammenligning er denne effekt 0,39 skalapoint for ledige med et lille selv vurderet initialt uddannelsesbehov. Dette betyder samtidig, at forskellen mellem den dårligste og den bedste praksis er 62 skalapoint for ledige med stort selv vurderet initialt uddannelsesbehov mod 39 skalapoint for ledige, der vurderer at have et lille behov for uddannelse.

Figur 12 viser tilsvarende, hvordan de lediges selv vurderede behov for uddannelse ved starten af ledighedsperioden har betydning for sammenhængen mellem uddannelsesorienteret vejledningspraksis og deltagelse i uddannelse.

FIGUR 12

Effekten af uddannelsesorienteret vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse afhængigt af de lediges vurderinger af deres uddannelsesbehov ved starten af ledighedsperioden

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Logistisk regression på individniveau med jobcenter-fixed-effects. Sandsynligheden for at deltage i uddannelse er en binær variabel, hvor 0 angiver, at den ledige ikke har deltaget i uddannelse, men 1 angiver, at den ledige har deltaget i uddannelse. Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100. Der er kontrolleret for følgende baggrundsvARIABLE på individniveau: køn, alder, højeste gennemførte uddannelse, ledighedsperiode samt uddannelseslyst på tidspunktet for ledighed. De stiplede linjer angiver et 95 %-konfidensinterval for sammenhængene. Interaktionsleddet er signifikant på 0,05-niveauet. N = 2.200.

Figuren viser, at betydningen af vejledningspraksis for deltagelse i uddannelse er betinget af de lediges vurdering af deres behov for uddannelse forud for samtalerne. For borgere med et stort selv vurderet behov for uddannelse ved starten af deres ledighedsperiode har vejledningspraksis en større betydning for sandsynligheden for at være i uddannelse end for ledige, som har angivet et lille uddannelsesbehov. Dette kan illustreres ved fx at sammenholde sandsynligheden for deltagelse i uddannelse ved den højeste og den laveste vurdering af en uddannelsesorienteret vejledning. For ledige med et stort selv vurderet uddannelsesbehov ved starten af deres ledighedsperiode øges sandsynligheden for at deltage i uddannelse for hver skalapointstigning i den uddannelsesrettede vejledningspraksis med 0,51 %. Til sammenligning er denne effekt 0,36 % for ledige med et lille selv vurderet initialt uddannelsesbehov.

Yderligere er sandsynligheden for at komme i uddannelse blandt de ledige, der oplever den mest uddannelsesrettede vejledningspraksis og samtidig vurderer deres behov for uddannelse som lille, 54 %, mens det tilsvarende tal er 73 % for ledige, der vurderer deres behov for uddannelse stort forud for samtalerne. Det vil sige en forskel på 21 procentpoint i uddannelsessandsynlighed. For den mindst uddannelsesrettede vejledningspraksis er denne forskel kun 1,5 procentpoint i uddannelsessandsynligheden.

De lediges vurderinger af deres behov for uddannelse ved starten af ledighedsperioden synes dermed at forstærke effekten af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse.

5 Fra uddannelse til job

Selvom beskæftigelsespolitikken med reformen fra 2015 fik mere fokus på uddannelse, kan der være stor forskel på, hvor relevant det er for den enkelte ledige at gå i gang med uddannelse for at komme i job. Ledige med efterspurgte erhvervsrettede kompetencer har ikke nødvendigvis brug for uddannelse eller mere uddannelse. For dem handler det måske mere om at overvinde andre barrierer end manglende uddannelse for at komme i job eller at blive matchet med den rigtige arbejdsgiver. Vi må derfor også antage, at de ledige, der kommer i uddannelse, og de ledige, der ikke gør det, er grundlæggende forskellige med hensyn til kompetencer og andre forudsætninger for at komme i job.

Nedenfor zoomer vi ind på de i alt 48 % af de ledige, der efter de jobrettede samtaler i jobcentre og a-kasser har deltaget i uddannelse. De fordeler sig med dels 29 %, som i forlængelse af den samtale eller de samtaler, de har haft med jobcenteret eller a-kassen, har deltaget i uddannelse eller kurser, og dels 19 %, som svarer, at de har deltaget i uddannelse eller kurser efter samtalerne, men at dette var på eget initiativ.

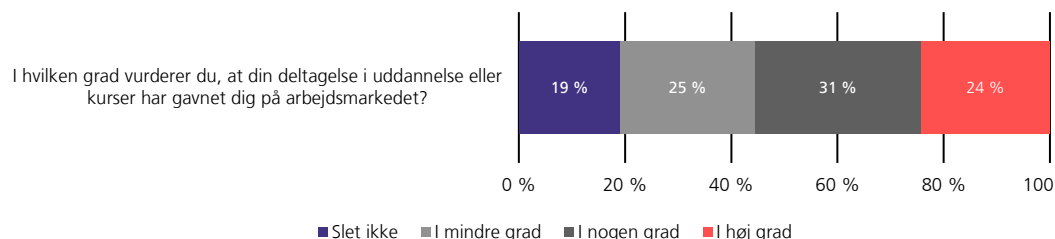
5.1 Kun halvdelen vurderer, at uddannelse har gavnet dem

Godt halvdelen af de ledige, der har deltaget i uddannelse, har oplevet, at dette har gavnet dem på arbejdsmarkedet, men 44 % vurderer, at det kun i nogen grad eller slet ikke har gavnet dem, jf. figur 13. Det kan der være flere forklaringer på. Det kan handle om en negativ vurdering af den pågældende uddannelses kvalitet og relevans. Men det kan også handle om, at de ledige ikke oplever, at uddannelsesaktiviteterne i sig selv har bragt dem tættere på job, selvom udbyttet af uddannelsesaktiviteten måske endda har været stort. Det kan fx være, fordi de har behov for yderligere opkvalificering for at få et ønsket job.

Interviewundersøgelsen giver også eksempler på, at ledige ikke i alle tilfælde har kunnet få netop den uddannelsesaktivitet, de ønskede sig. Vurderingen kan dermed også handle om, at uddannelsesaktiviteten ikke i tilstrækkelig grad har været målrettet de lediges behov.

FIGUR 13

Respondenters vurderinger af, hvorvidt deres deltagelse i uddannelse har gavnet dem på arbejdsmarkedet (N = 1.697)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Hvis vi zoomer ind på ovenstående fordeling, finder vi en række forskelle i vurderingen af, om deltagelse i uddannelse har gavnet den ledige på arbejdsmarkedet. Vi finder følgende forskelle, som uddybes nedenfor:

- Mænd vurderer i højere grad end kvinder, at uddannelse gavner dem.
- Yngre vurderer i højere grad end ældre, at uddannelse gavner dem.
- Korttidsledige vurderer i højere grad end langtidsledige, at uddannelse gavner dem.
- Respondenter, der oplever en uddannelsesorienteret vejledningspraksis, vurderer i højere grad, at uddannelse gavner dem (sammenlignet med respondenter, der ikke vurderer vejledningen som uddannelsesorienteret).

57 % af de mandlige respondenter har i nogen eller høj grad haft gavn af at deltage i uddannelse eller kurser, mens det tilsvarende gør sig gældende for 50 % af de kvindelige respondenter.

Der er en tendens til, at de ældre respondenter har den laveste grad af selv vurderet gavn af at deltage i uddannelse eller kurser: 47 % af respondenterne i aldersgruppen over 55 år vurderer, at det har gavnet dem på arbejdsmarkedet, mens ca. 60 % af respondenterne i alderskategorierne 25-34 år, 35-44 år og 45-54 år vurderer, at det i nogen eller høj grad har gavnet dem på arbejdsmarkedet. Dette kan hænge sammen med, at det for gruppen på over 55 år kan være sværere at veksle ny uddannelse til nye muligheder på jobmarkedet.

Tallene peger ligeledes på, at længden af ledighedsperioden hænger sammen med respondenternes vurdering af, i hvilken grad deltagelsen i uddannelse eller kurser har gavnet på arbejdsmarkedet. 57 % af de respondenter, der har været ledige i 8-26 uger, vurderer, at det i nogen eller høj grad har gavnet dem på arbejdsmarkedet, mens 50 % af dem, der har været ledige i mere end 27 uger, vurderer, at de i nogen eller høj grad har haft gavn af deres uddannelse.

Respondenternes vurdering af deres gavn af uddannelse hænger også sammen med den vejledningspraksis, de har oplevet på jobcenteret: 67 % af de respondenter, der oplevede en høj grad af uddannelsesorienteret vejledningspraksis, vurderer, at de i nogen eller høj grad har haft gavn af uddannelsen, mens 42 % af de ledige, der har oplevet en lavere grad af uddannelsesorienteret vejledningspraksis, vurderer, at det har gavnet dem på arbejdsmarkedet.

Det er nærliggende at antage, at vurderingerne af, hvorvidt uddannelse har gavnet en på arbejdsmarkedet, afhænger af, om man er kommet i job eller ej. Det er derfor interessant at dele disse respondenter op i to grupper, afhængigt af om de på det tidspunkt, hvor de besvarede spørgeskemaet, var i beskæftigelse (se afsnit 5.2) eller var ledige (se afsnit 5.3).

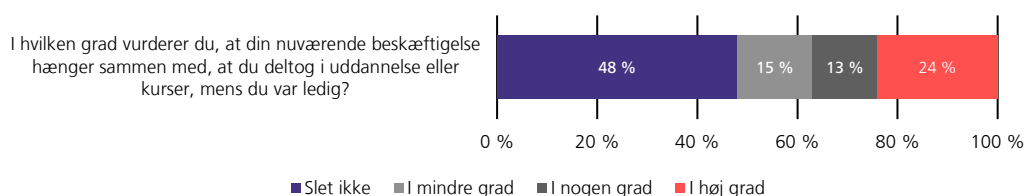
5.2 Der er ikke en én til én-sammenhæng mellem jobrettet uddannelse og job

36 % af de respondenter, der har deltaget i uddannelse, var kommet i fuldtidsbeskæftigelse, mens 6 % var kommet i deltidsbeskæftigelse (under 30 timer pr. uge) på det tidspunkt, hvor de besvarede spørgeskemaet, mens 39 % fortsat var ledige. Herudover var 6 % under uddannelse, og 12 % i kategorien "Andet", herunder pension og lignende.

Figuren nedenfor viser for de 36 %, der er kommet i beskæftigelse på fuld tid, hvorvidt de vurderer, at deres nuværende beskæftigelse hænger sammen med de uddannelsesaktiviteter, de har deltaget i.

FIGUR 14

Respondenters vurderinger af, hvorvidt deres nuværende beskæftigelse hænger sammen med, at de deltog i uddannelse, mens de var ledige (N = 697)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

37 % af dem, der efter uddannelse er kommet i job, vurderer således, at deres nuværende beskæftigelse i høj grad eller i nogen grad hænger sammen med deres deltagelse i uddannelse, mens de var ledige. Mens 63 % af dem, der efter uddannelse er kommet i job, vurderer, at deres nuværende beskæftigelse kun i mindre grad eller slet ikke hænger sammen med deres deltagelse i uddannelse, mens de var ledige.

Der er her tale om en oplevet effekt. Da vi ikke ved, hvor mange af disse der ville være kommet i arbejde, hvis de ikke havde gennemført uddannelsen, kan vi ikke sige, hvilken reel effekt selve uddannelsesindsatsen har haft. Men det, der står tilbage, er, at der for flertallets vedkommende ikke synes at være nogen klar sammenhæng mellem den jobrettede uddannelse, de deltager i som ledige, og det job, de efterfølgende har fået.

Dykker vi dybere ned i ovenstående fordeling, tegner der sig et billede af, at den oplevede positive effekt er signifikant stærkere for yngre aldersgrupper, for mænd samt for de respondenter, der oplever at have modtaget en uddannelsesorienteret vejledningspraksis.

Med hensyn til køn ses det, at 42 % af de mandlige respondenter angiver, at deres nuværende beskæftigelse i nogen eller høj grad hænger sammen med, at de deltog i uddannelse, mens det kun er 25 % af de kvindelige respondenter, der angiver det tilsvarende.

Vi har med det foreliggende datamateriale ikke mulighed for at undersøge, om den markante forskel mellem køn fx hænger sammen med valg af uddannelse eller de brancher, som de ledige er beskæftiget i.

Med hensyn til alder ses det, at 40 % af de 25-34-årige i nogen eller høj grad vurderer, at deres nuværende beskæftigelse hænger sammen med, at de deltog i uddannelse, mens de tilsvarende tal er 39 % for de 35-44-årige, 32 % for de 45-54-årige og 28 % for respondenterne over 55 år.

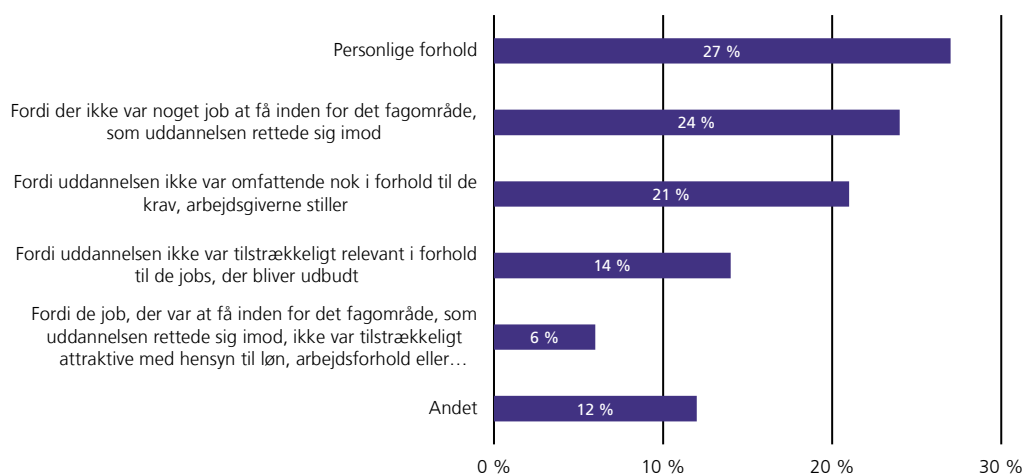
Endelig med hensyn til uddannelsesorienteret vejledningspraksis vurderer 42 % af de respondenter, der oplevede en høj grad af uddannelsesorienteret vejledningspraksis, at der i nogen eller høj grad er en sammenhæng mellem deres nuværende beskæftigelse og deltagelsen i uddannelse. Mens det kun er 28 % blandt de respondenter, der oplevede en lavere ringere grad af uddannelsesorienteret vejledningspraksis.

5.3 Uddannelse er ikke altid vejen til beskæftigelse

Vender vi blikket mod de 39 % af respondenterne, der har deltaget i uddannelse, men som også var ledige på det tidspunkt, hvor de besvarede spørgeskemaet, giver figuren nedenfor et overblik over årsagerne til dette.

FIGUR 15

Respondenters vurderinger af, hvorfor de fortsat er ledige, efter at de har været igennem et uddannelsesforløb (N = 433)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Bemærk, at der har været mulighed for at sætte flere kryds. Svar i kategorien "Andet", som meningsfyldt kunne indplaceres under én af de andre kategorier, er omkodet til dette. Fx er årsager som alder, helbred og danskundskaber kodet som "Personlige forhold".

27 % af respondenterne angiver personlige forhold som årsag til, at de fortsat er ledige efter at have deltaget i uddannelse. 24 % peger på, at der alligevel ikke var job inden for det område, som uddannelsen rettede sig imod, mens 21 % vurderer, at uddannelsen ikke var omfattende nok i forhold til de krav, arbejdsgiverne stiller, og 14 % vurderer, at uddannelsen ikke var tilstrækkeligt relevant i forhold til de jobs, der bliver udbudt.

Ca. hver tiende respondent har benyttet lejligheden til at svare "Andet". En af de hyppigst forekommende årsager i denne svarkategori er brancherelateret, det vil sige vejrlig og sæsonarbejde.

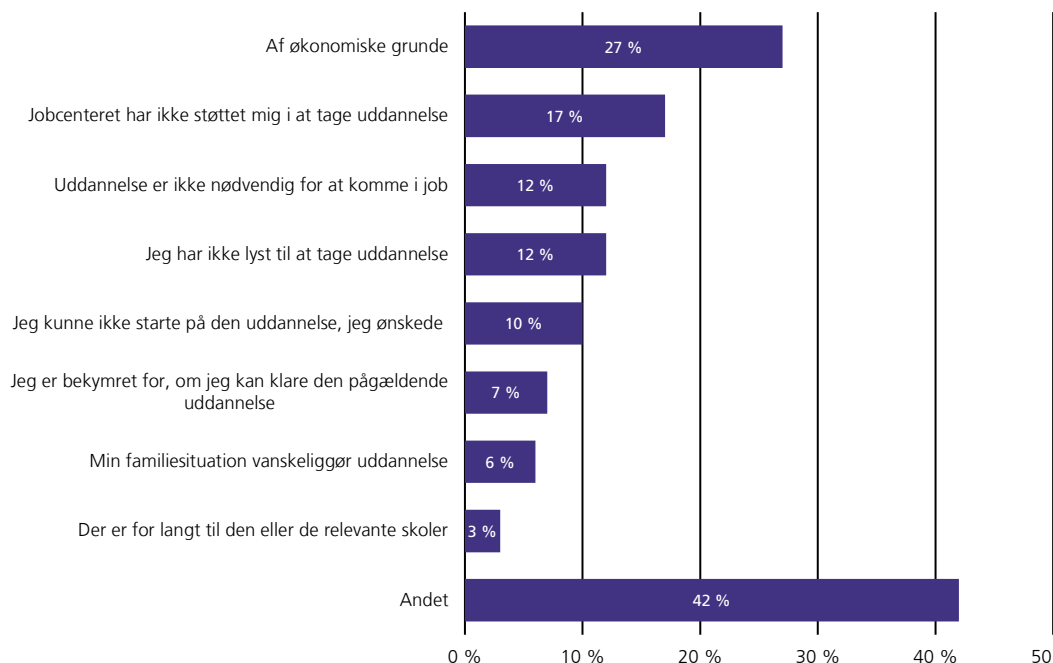
5.4 Jobåbning og økonomi er de vigtigste grunde til ikke at deltage i uddannelse

Omkring halvdelen af respondenterne har ikke deltaget i uddannelse efter samtalerne med jobcenteret eller a-kassen. I den forbindelse er det værd at nævne, at der kan være stor forskel på de ledige med hensyn til, hvor let de har ved at få et job, og hvor oplagt uddannelse er som vej til beskæftigelse. For nogen, der måske har udsigt til snarlig beskæftigelse og/eller har efterspurgt realkompetencer, kan det være mindre oplagt at gå i gang med uddannelse. Som det også ses nedenfor, er det 12 % af de ledige, der har vurderet, at uddannelse ikke er nødvendig, for at de kan komme i job. Det giver derfor heller ikke umiddelbart mening at sammenligne dem, der har deltaget i uddannelse, med dem, der ikke har, i forhold til, om uddannelse øger sandsynligheden for at komme i job.

Da uddannelse i vores kontekst handler om jobrettet uddannelse, er det mere interessant at rette lyset mod dem, der ikke har taget imod uddannelse, og hvor det ikke var, fordi de kom i beskæftigelse. Det er dette segment af de ledige, vi ser på i figuren nedenfor.

FIGUR 16

Årsager til, at man som ledig ikke har deltaget i uddannelse eller kursus som følge af samtalerne på jobcenteret eller i a-kassen (N = 1.204)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: Bemærk, at der har været mulighed for at sætte flere kryds. Der var ikke mulighed for at skrive en uddybende kommentar i kategorien "Andet". Respondenter, der har svaret, at det var, fordi de kom i job, er sorteret fra.

Den mest almindelige grund, som de ledige peger på som årsag til, at de ikke har påbegyndt uddannelse, er økonomiske årsager. Det kan fortolkes sådan, at det at gå i gang med uddannelse for de ledige ville være forbundet med et indtægtsfald.

Den største gruppe er dem, der har svaret "Andet". Da der ikke var et opfølgende spørgsmål i denne kategori, er det ikke muligt at uddybe, hvad det dækker over. Men det kan handle om alder eller andre personlige forhold, der ikke er dækket ind af de øvrige svarmuligheder.

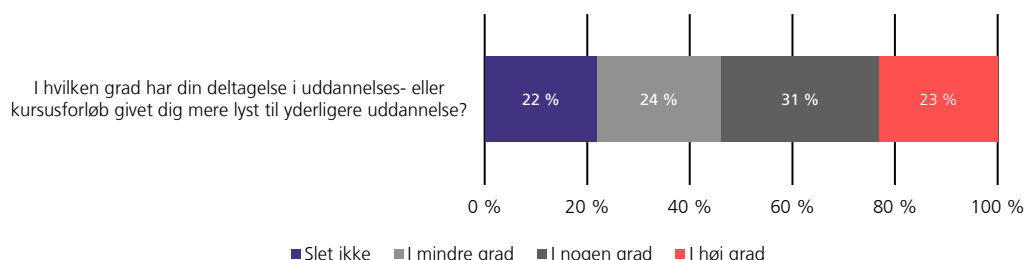
Endelig er det et interessant resultat, at det kun er 12 %, der svarer, at de ikke gik i gang med uddannelse, fordi de ikke havde lyst til uddannelse. Det peger på, at der er et uudnyttet potentiale for at styrke uddannelsesindsatsen over for en relativt stor gruppe ledige, hvor det ikke er lysten til uddannelse, der mangler.

5.5 Deltagelse i uddannelse kan fremme lysten til mere uddannelse

Som figuren nedenfor viser, har 55 % af dem, der har deltaget i uddannelse, i høj grad eller i nogen grad fået mere lyst til uddannelse som følge af uddannelsesaktiviteterne. Dette er vigtigt, fordi gode uddannelsesaktiviteter også bør stimulere lysten til livslang læring som en forudsætning for løbende at kunne vedligeholde og udvikle sine kompetencer på arbejdsmarkedet.

FIGUR 17

Betydningen af deltagelse i uddannelse for fortsat uddannelse (N = 1.696)

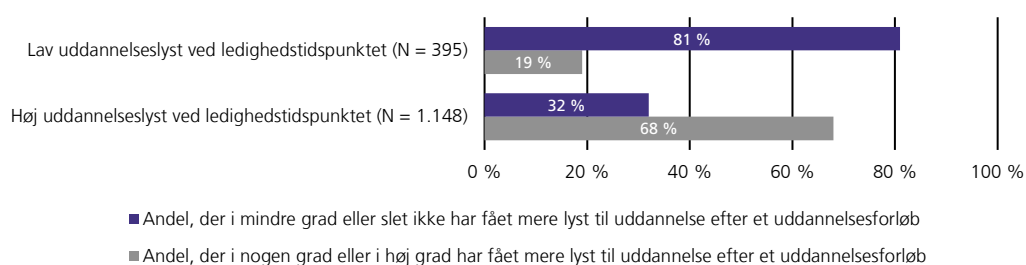

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Ser man nærmere på tallene, viser det sig dog, at det især er dem, der i udgangspunktet er positive over for uddannelse, som oplever, at deltagelse i de uddannelsesaktiviteter, der ligger i forlængelse af samtalerne hhv. på jobcenteret og i a-kassen, giver mere lyst til uddannelse. Der er således en stærk signifikant sammenhæng mellem, hvorvidt man havde lyst til at gå i gang med uddannelse, da man blev ledig, og hvorvidt man har fået mere lyst til uddannelse efter som ledig at have deltaget i et uddannelsesforløb. Dette kommer til udtryk, ved at 68 % af dem, der i udgangspunktet i høj grad eller i nogen grad havde lyst til uddannelse, da de blev ledige, svarer, at de i høj grad eller i nogen grad gennem deltagelse i uddannelse fik mere lyst til yderligere uddannelse. Mens det kun gælder 19 % af dem, der, da de blev ledige, i mindre grad eller slet ikke havde lyst til uddannelse.

FIGUR 18

Andel af ledige, der har fået lyst til yderligere uddannelse, fordelt på de lediges vurderinger af deres lyst til uddannelse ved starten af ledighedsperioden (N = 1.543)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledige ufaglærte dagpengemodtagere, EVA, 2016.

Note: $\chi^2 = 283,0$, $P < 0,001$.

Der er derfor grund til at have fokus på, hvordan de uddannelsesaktiviteter, som jobcentre og a-kasser anbefaler de ledige, formår at stimulere de lediges motivation for yderligere læring.

Appendiks A – Litteraturliste

Arendt, J.N., Wolf, R.T. og Verner, M. (2017). *Litteraturreview af effektanalyser om voksen- og efteruddannelsesindsatsen*. KORA.

Arendt, J.N. og Pozzoli, D. (2013). *Effekter af ordinær uddannelse for ledige – en oversigt over danske og internationale studier*. KORA 2013.

Bekendtgørelsen af lov om aktiv beskæftigelsesindsats (LBK nr. 1342 af 21.11.2016)

Blundell, R., Meghir, C., Costa Dias, M. og Van Reenen, J. (2004). "Evaluating the Employment Impact of a Mandatory Job Search Program" i *Journal of the European Economic Association*, Vol. 2, No. 4

Bolvig, I., Kristensen, N. og Skipper, L. (2017). *Effektevaluering af voksen- og efteruddannelsesindsatsen*.

Danmarks Evalueringsinstitut (2015). *Fra ufaglært til faglært. Hvad har betydning for ufaglærtes orientering mod at blive faglærte?*

Dolton, P. og O'Neill, D. (2002). "The Long-Run Effects of Unemployment Monitoring and Work-Search Programs: Experimental Evidence from the United Kingdom" i *Journal of Labor Economics*, 2002, vol. 20, No. 2

Hägglund, Pathric (2009). *Experimental evidence from intensified placement efforts among unemployed in Sweden*. The Institute for Labour Market Policy Evaluation (IFAU)

Rambøll (2017). *Analyse af beskæftigelsessystemets brug og efterspørgsel af voksen- og efteruddannelse*.

Regeringen m.fl. (2014). *Forlig mellem Regeringen (Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre) og Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti. Forlig om reform af beskæftigelsesindsatsen*, 18. juni 2014.

Rosdahl, A., Fridberg, T., Jakobsen, V. og Jørgensen, M. (2013). *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark. Den danske afrapportering af PIAAC*. SFI.

STAR (2014). *Reform af beskæftigelsesindsatsen – fra ord til handling*. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

Appendiks B – Metoderedegørelse

I det følgende gennemgår vi populationsafgrænsningen, dataindsamlingen, populationens karakteristika og bortfald, de anvendte effektbegreb, de anvendte statistiske regressionsmodeller samt udvælgelsen af ti informanter til opfølgende interview.

Populationsafgrænsning

Populationen består overordnet af ledige ufaglærte dagpengemodtagere og er yderligere afgrænset ud fra følgende kriterier:

- Har været registreret som forsikrede ledige (med ret til dagpenge) på et jobcenter i perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016
- Er i alderen fra og med 25 år til og med 65 år
- Har været ledig i mindst otte uger
- Har ikke en erhvervsrettet uddannelse eller en videregående uddannelse som højeste gennemførte uddannelse.

Dataindsamling

Danmarks Statistik udsendte et brev via e-Boks til de udtrukne respondenter med information om undersøgelsen. Efter ca. ti dage blev der udsendt en påmindelse til respondenter, der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet, og efter yderligere ca. ti dage blev der udsendt endnu en påmindelse af Danmarks Statistik via e-Boks.

Indsamlingen af data via e-Boks kan have haft konsekvenser for, hvem der har besvaret spørgeskemaet. Som det fremgår nedenfor, har vi forsøgt at tage højde for dette gennem vægtning af data.

Da der ved deadline for dataindsamlingen var relativt få yngre mænd med indvandrerbaggrund, der havde besvaret spørgeskemaet, blev der igangsat en supplerende henvendelse målrettet denne målgruppe.

Spørgeskemaet omfattede ca. 50 spørgsmål og har haft fokus på respondenternes vurderinger af:

- Hvorvidt og hvordan de er blevet præsenteret for uddannelse og/eller RKV og/eller FVU/OBU i forbindelse med de jobrettede samtaler
- Hvorvidt de er blevet mere motiverede til uddannelse i forlængelse af de jobrettede samtaler
- Hvis de har deltaget i jobrettede uddannelsesaktiviteter, hvordan de så vurderer, at dette har påvirket deres position på arbejdsmarkedet, herunder om de står bedre med hensyn til varig beskæftigelse

- Hvis de har deltaget i jobrettede uddannelsesaktiviteter, hvordan dette så har påvirket deres behov for og/eller ønsker om yderligere uddannelse.

Populationsoversigt, frafaldsanalyse og vægtning

Der blev udvalgt en repræsentativ stikprøve på 20.044 personer ud af den oprindelige population på 47.600 personer. I alt har 5.975 har deltaget i undersøgelsen, hvilket udgør bruttobesvarelsene. Dette giver en svarprocent på 29,8 % af stikprøven. Svarprocenten anses af EVA som tilfredsstillende, da der er tale om en webbaseret indsamlingsmetode via e-Boks.

Efterfølgende har vi afgrænset populationen yderligere på baggrund af de respondenter, hvor deres svar i spørgeskemaet gav anledning til at vurdere, at de alligevel ikke tilhørte populationen. Dette indebærer en frasortering af følgende respondenter med følgende karakteristika:

- Respondenter, der kun delvist har besvaret spørgeskemaet (= 661)
- Respondenter, der ikke har registeroplysninger om højeste uddannelsesniveau (= 905)
- Respondenter, der er under 25 år (= 294)
- Respondenter, der har været ledig i under otte uger (= 99)
- Respondenter, der ikke har været tilknyttet et jobcenter siden 1. juli 2015 (= 324)
- Respondenter, der ikke har haft samtaler med jobcenteret eller med a-kassen (= 104)
- Respondenter, der ikke ved eller nægter at oplyse, om de på nuværende tidspunkt er tilknyttet et jobcenter (= 46)
- Respondenter, der ikke ved eller nægter at oplyse, om de siden 1. juli 2015 har været tilknyttet et jobcenter (= 16)
- Andre fejlfiltreringer (= 5).

Efter frasortering er nettostikprøven/den analytiske sample, det vil sige de respondenter, som analysen baserer sig på, reduceret til 3.521. Det store antal respondenter i stikprøven er med til at sikre, at den statistiske usikkerhed i resultaterne af analyserne er lille. Den statistiske usikkerhed er et udtryk for, hvor sikre vi kan være på, at resultaterne på baggrund af stikprøven er et udtryk for den sande andel i populationen. Den statistiske usikkerhed kan angives ved at udregne et sikkerhedsinterval, hvormed vi med 95 % sandsynlighed kan sige, at den sande andel i populationen findes.

Den statistiske usikkerhed afhænger af en række faktorer som stikprøvens størrelse, den forventede stemmeandel, og hvor sikker man vil være på resultatet. Jo større stikprøven er, desto mindre er den statistiske usikkerhed alt andet lige. Den statistiske usikkerhed stiger, i takt med at andelen nærmer sig 50 %. Der er altså en mindre statistisk usikkerhed ved andele på 30 % og 70 % end ved en andel på 50 %. Den statistiske usikkerhed er også betinget af konfidensniveauet, altså hvor sikker man vil være på resultatet. I denne rapport, og i de fleste samfundsvidenskabelige undersøgelser, arbejder vi med et konfidensniveau på 95 %. Med andre ord kan vi være 95 % sikre på, at resultatet ligger inden for det udregnede sikkerhedsinterval.

På baggrund af vores stikprøvestørrelse og konfidensniveau opererer vi i rapporten med et sikkerhedsinterval på maksimalt 1,68 %. Når 64 % af de ledige i undersøgelsen angiver, at de i mindre grad eller slet ikke oplever, at samtalerne i jobcenteret tager udgangspunkt i deres behov for uddannelse, kan vi med 95 % sikkerhed sige, at 62,4-65,6 % af alle ledige i populationen mener dette.

I denne kontekst skal det dog også tilføjes, at den statistiske usikkerhed er et af flere forhold, man skal være opmærksom på, når man vil estimere valide resultater, herunder fx om sammensætningen af stikprøven er repræsentativ for populationen.

Grundet observerede forskelle mellem den oprindelige population og respondenterne på en række baggrundsvariable har EVA bedt Danmarks Statistik om at foretage en vægtning af data. Data er således vægtet på baggrundsvariablene køn, alder, herkomst samt uddannelse. Samtlige frekvenstabeller, krydstabeller og regressionsmodeller er efterfølgende kørt med denne vægt. Dermed kan analysens konklusioner i højere grad siges at være repræsentative for den population, der generaliseres til.

I beregningen af vægtene er de, som har svaret nej til at have været tilknyttet et jobcenter siden 1. juli 2015, medtaget, selvom disse ikke er relevante for undersøgelsen. Dette skyldes, at vi må formode, at der er en tilsvarende del i den oprindelige population, som heller ikke har været i kontakt med jobcenteret. Vi kender dog ikke denne andel, så vi lader respondenter, der har angivet i spørgeskemaet ikke at have været i kontakt med jobcenteret, repræsentere dem. Konsekvensen heraf er dog, at det kun er muligt at genskabe populationen vha. vægtene, da vi ikke kender den andel i populationen, som ikke er relevant. Populationen er herigennem reduceret til 30.849 personer, hvilket fremgår af nedenstående balancetabel.

TABEL 2

Balancetabel

	Populationen		Respondenter (uvægtet)	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Køn				
Mænd	15.884	51,0 %	1.590	45,2 %
Kvinder	15.285	49,0 %	1.931	54,8 %
Alder				
25-34 år	8.199	26,3 %	638	18,1 %
35-44 år	6.322	20,3 %	576	16,4 %
45-54 år	8.080	25,9 %	863	24,5 %
55+ år	8.568	27,5 %	1.444	41,0 %
Herkomst				
Dansk oprindelse	25.845	82,9 %	3.119	88,6 %
Indvandrere og efterkommere	5.324	17,1 %	402	11,4 %
Uddannelse				
Grundskole	23.019	73,8 %	2.438	69,2 %
Gymnasial uddannelse	8.150	26,2 %	1.083	30,8 %
Længde for ledighedsperiode				
8-12 uger	4.767	15,3 %	512	14,5 %
13-24 uger	11.605	37,2 %	1.282	36,4 %

	Populationen		Respondenter (uvægtet)	
	Antal	Andel	Antal	Andel
25-36 uger	7.755	24,9 %	888	25,2 %
37-48 uger	4.942	15,9 %	590	16,8 %
49 uger eller mere	2.101	6,7 %	249	7,1 %
I alt	31.169	100 %	3.521	100 %

Kvantitative analyser

Rapportens undersøgelser baserer sig på lineære og logistiske regressionsmodeller samt krydstabeller, hvor sammenhængene er testet for statistisk signifikans med χ^2 -tests. Yderligere er der foretaget en faktoranalyse for at identificere et samlet latent begreb for god praksis for uddannelsesvejledning på jobcentrene.

Regressionsmodeller

For de lineære regressionsmodeller gør det sig gældende, at i de tilfælde, hvor den undersøgte afhængige variabel antages at være intervallskaleret, det vil sige, at de forskellige udfald kan rangordnes, og afstanden mellem dem er lige store, anvendes en OLS-sandsynlighedsmodel (ordinary least squares). OLS-modellen søger at minimere de kvadrerede afstande til regressionslinjen, så den bedste rette linje gennem en række datapunkter findes. I flere af analyserne er den primære uafhængige variabel dog ordinalskaleret, hvorfor variansanalyse (ANOVA) indgår som en del af regressionsanalysen. Her sammenlignes gruppernes gennemsnit på den afhængige variabel, og det testes, hvorvidt forskellen mellem disse gennemsnit er signifikante på konventionelle niveauer. I de lineære modeller anvendes yderligere robuste standardfejl i estimeringen af p-værdierne. Dette skyldes, at antagelsen om varianshomogenitet ikke er mødt, jf. en White-test⁶.

I andre tilfælde, hvor den afhængige variabel er kodet dikotomt som enten 0 eller 1 (fx deltagelse eller ikke-deltagelse i uddannelse), anvendes i stedet en ikke-lineær logistisk sandsynlighedsmodel. Logistiske regressionsmodeller har den fordel, at sandsynligheden for et positivt udfald (deltagelse i uddannelse) vil ligge mellem 0 og 1. I de logistiske modeller anvendes ligeledes kategorisk uafhængige variable. Her testes det, hvorvidt der er signifikante forskelle mellem kategoriernes forudsagte sandsynlighed for et positivt udfald.

Da datastrukturen for undersøgelsen er opbygget i to niveauer, kan en jobcenter-fixed-effects-estimering anvendes for at formindske en delmængde af den uobserverbare heterogenitet i data. Det øverste niveau er jobcenterniveauet, hvor hver respondent er tilknyttet et jobcenter. Det nedre niveau er individniveauet. Jobcentrene kan besidde en række uobserverbare karakteristika, som influerer forskelligt på de lediges opfattelser af jobcentrenes praksis, samt fx hvorvidt de deltager i uddannelse. En jobcenter-fixed-effects-model tager højde for disse jobcenterspecifikke karakteristika ved at ignorere variationen mellem jobcentrene og i stedet begrænse analysen til at sammenligne variationen inden for det enkelte jobcenter. I praksis betyder dette, at vi kun sammenligner svarene fra ledige, som tilhører samme jobcenter.

⁶ Sønderskov, K.M. (2014). *Stata – en praktisk introduktion*. København: Hans Reitzels Forlag.

Mellem individerne på det enkelte jobcenter kan der dog fortsat være en række karakteristika, der gør, at de ledige borgere fortsat ikke er sammenlignelige. For at imødegå denne bias har vi valgt at kontrollere for følgende individspecifikke baggrundskarakteristika, hvor de fire første stammer fra registeroplysninger, og det sidste stammer fra spørgeskemaet:

- Køn
- Alder
- Højeste gennemførte uddannelse
- Længden af ledighedsperioden
- Uddannelseslyst på tidspunktet for ledighed.

Af diskretionshensyn havde vi ikke mulighed for at få adgang til information om respondenternes herkomst på individniveau, da der i så fald ville være færre end ti observationer i nogle af cellerne. Derfor er der ikke kontrolleret for denne baggrundsvariabel. Den er dog en del af vægtningen, hvorfor der til dels er taget højde for eventuelle skævheder.

Krydstabeller

For alle krydstabeller i rapporten er der foretaget χ^2 -tests for se, hvorvidt eventuelle sammenhænge kan henføres til tilfældigheder. Krydstabellerne og χ^2 -testene fremgår af tabelrapporten.

Udvælgelse af informanter til kvalitative interview

I tillæg til spørgeskemaundersøgelsen er ti informanter udvalgt til kvalitative interview af en halv times varighed. Interviewene har haft til hensigt at nuancere de kvantitative fund og komme med eksempler på borgernes faktiske oplevelse af jobcentre og a-kassers praksis i forhold til den uddannelsesrettede vejledning. Herunder har der særligt været fokus på, hvordan samtalerne har givet mere lyst til uddannelse, og hvordan de ledige har oplevet, at uddannelsesaktiviteterne har gavnet dem på arbejdsmarkedet.

De ti informanter er udvalgt på baggrund af deres spørgeskemabesvarelser efter følgende kriterier:

- De skal have deltaget i uddannelse som en del af deres ledighedsforløb.
- De skal vurdere, at uddannelsen har gavnet dem på arbejdsmarkedet.
- Seks af informanterne skal vurdere, at samtalerne på jobcenteret i høj grad eller i nogen grad har givet dem mere lyst til uddannelse, mens fire skal vurdere, at samtalerne i mindre grad eller slet ikke har givet dem mere lyst til uddannelse.

Analyse af kvalitativt materiale

Interviewene er efterfølgende blevet transskriberet for at skabe overblik over datamaterialet. Herefter er materialet tematisk kondenseret i en matrix efter informanternes holdninger til de forskellige temaer. Denne fremgangsmåde muliggør både at se på tværs af et enkelt tema i forhold til at identificere dominerende tendenser blandt informanterne og at følge den enkelte informant på tværs af forskellige temaer.

Appendiks C – Regressionstabeller

I Appendiks C gennemgår vi de regressionsmodeller, der ligger til grund for analyserne af effekten af de uddannelsesorienterede samtaler i kapitel 4. Appendiks C omfatter fire tabeller, hvor der er rapporteret forskellige modeller for effekten af de uddannelsesorienterede samtaler, hvoraf fire af modellerne er illustreret i kapitel 4. Under gennemgangen har vi et særligt fokus på de modeller, der er illustreret i kapitel 4. Regressionsmodellerne i de følgende fire tabeller er illustreret i henholdsvis figur 9, 10, 11 og 12 i kapitel 4.

I alle regressionsmodeller, der er illustreret i kapitel 4, er der anvendt jobcenter-fixed-effects. I regressionstabellerne i dette appendiks er der også rapporteret regressionsmodeller uden jobcenter-fixed-effects. I alle tabeller er der differentieret mellem modeller med og uden jobcenter-fixed-effects, og det fremgår af hver regressionsmodel, om denne er med eller uden jobcenter.

Der er kontrolleret for følgende baggrundsvariable på individniveau i alle regressionsmodellerne: ledighedsperiode, køn, alder og initial uddannelseslyst.

Variablen, der måler de lediges uddannelseslyst efter samtalerne, er angivet på en skala fra 0-100, hvor 0 indikerer, at samtalerne slet ikke har givet mere uddannelseslyst, mens 100 indikerer, at samtalerne har givet maksimalt mere uddannelseslyst. Variablen, der måler den uddannelsesorienterede vejledningspraksis, er også angivet på en skala på 0-100, hvor 0 indikerer, at samtalen slet ikke er uddannelsesorienteret, mens 100 indikerer, at samtalen i meget høj grad er uddannelsesrettet.

TABEL 3

Effekten af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis på lysten til uddannelse (0-100)

	Model 1	Model 2 (Figur 9)
Uddannelsesorienteret vejledningspraksis (0-100)	0,542*** (0,02)	0,549*** (0,02)
Uddannelsesniveau		
Grundskole	Reference	Reference
Gymnasial uddannelse	-1,521 (1,28)	-1,698 (1,33)
Længde af ledighedsperiode		
8-12 uger	Reference	Reference
13-24 uger	-2,097 (1,80)	-1,855 (1,81)
25-36 uger	-0,221 (1,91)	-0,298 (1,93)

	Model 1	Model 2 (Figur 9)
37-48 uger	-0,0593 (2,05)	0,0862 (2,02)
49 uger eller mere	0,0539 (2,62)	-0,0190 (2,68)
Køn		
Mand	Reference	Reference
Kvinde	1,021 (1,02)	1,226 (1,12)
Alder		
25-34 år	Reference	Reference
35-44 år	-0,810 (1,94)	-1,015 (1,93)
45-54 år	-2,886 (1,71)	-2,946 (1,72)
55+ år	-3,878* (1,57)	-4,159** (1,61)
Initial uddannelseslyst på ledighedstidspunktet		
Slet ikke	Reference	Reference
I mindre grad	10,42*** (1,55)	10,47*** (1,57)
I nogen grad	26,92*** (1,57)	27,20*** (1,59)
I høj grad	35,89*** (1,63)	35,55*** (1,62)
Konstant	-4,626 (2,44)	1,325 (5,37)
Jobcenter-fixed-effects	NEJ	JA
R ²	0,392	0,421
Justeret R ²	0,389	0,398
N	2.795	2.791

Note: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001. Ikke standardiserede regressionskoefficienter med robuste standardfejl i parentes. Signifikantstestsene for de samlede kategoriske variable er baseret på en F-test. *Uddannelseslyst er angivet på en skala fra 0-100, hvor 0 indikerer, at samtalerne slet ikke har givet mere uddannelseslyst, og 100 indikerer, at samtalerne har givet maksimalt mere uddannelseslyst. Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100.*

Tabel 3 viser effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på lysten til uddannelse. Model 1 viser effekten *uden* jobcenter-fixed-effects, mens Model 2 viser effekten *med* jobcenter-fixed-effects.

Model 2, som illustreret i figur 9 i kapitel 4, viser, at den uddannelsesorienterede vejledningspraksis har en stor effekt på lysten til uddannelse. Den uddannelsesorienterede vejledningspraksis har en koefficient på 0,549 og er statistisk signifikant på et 0,001-niveau. For hvert skalapoints stigning i den uddannelsesorienterede vejledningspraksis forøges respondents lyst til uddannelse i gennemsnit med 0,55 point på en skala fra 0-100.

Model 2 viser endvidere, at respondenternes alder og initial uddannelseslyst har en betydning for lysten til uddannelse efter samtalerne.

Jo større initial uddannelseslyst, respondenterne har på ledighedstidspunktet, desto større lyst til uddannelse har de efter samtalerne. Ledige med en høj grad af initial uddannelseslyst har i gennemsnit 35,55 skalapoint mere lyst til uddannelse i forhold til referencegruppen, som angiver, at de slet ikke har lyst til uddannelse på ledighedstidspunktet. Alle tre kategorier i variabelen er signifikante på et 0,001-niveau.

Sammenlignet med referencegruppen 25-34 år har respondenterne i alderskategorien '55+ år' en signifikant mindre uddannelseslyst efter samtalerne. Ingen af de andre alderskategorier er signifikante.

TABEL 4

Effekten af en uddannelsesorienteret vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse, medieret af uddannelseslyst (0-100)

	Model 1	Model 2 (Figur 10 – ikke medieret)	Model 3	Model 1 (Figur 10 – medieret)
Uddannelsesorienteret vejledningspraksis (0-100)	0,0231*** (0,002)	0,0238*** (0,002)	0,0199*** (0,002)	0,0197*** (0,002)
Uddannelsesniveau				
Grundskole	Reference	Reference	Reference	Reference
Gymnasial uddannelse	0,0736 (0,12)	0,106 (0,12)	0,0905 (0,12)	0,126 (0,13)
Længde af ledighedsperiode				
8-12 uger	Reference	Reference	Reference	Reference
13-24 uger	0,657*** (0,17)	0,671*** (0,18)	0,678*** (0,17)	0,696*** (0,18)
25-36 uger	0,868*** (0,18)	0,882*** (0,19)	0,878*** (0,18)	0,897*** (0,19)
37-48 uger	1,124*** (0,19)	1,201*** (0,20)	1,130*** (0,19)	1,214*** (0,20)
49 uger eller mere	1,617*** (0,24)	1,652*** (0,26)	1,635*** (0,24)	1,679*** (0,26)
Køn				
Mand	Reference	Reference	Reference	Reference
Kvinde	-0,0068 (0,10)	0,0040 (0,11)	-0,0086 (0,10)	-0,0002 (0,11)
Alder				
25-34 år	Reference	Reference	Reference	Reference
35-44 år	0,276 (0,18)	0,306 (0,18)	0,277 (0,18)	0,304 (0,19)
45-54 år	0,554*** (0,16)	0,620*** (0,17)	0,567*** (0,16)	0,640*** (0,17)

	Model 1	Model 2 (Figur 10 – ikke medieret)	Model 3	Model 1 (Figur 10 – medieret)
55+ år	0,667*** (0,15)	0,766*** (0,16)	0,688*** (0,15)	0,796*** (0,16)
Initial uddannelseslyst på ledighedstidspunktet	***	***	*	*
Slet ikke	Reference	Reference	Reference	Reference
I mindre grad	-0,0397 (0,17)	-0,0221 (0,18)	-0,131 (0,18)	-0,107 (0,19)
I nogen grad	0,364* (0,17)	0,360* (0,18)	0,155 (0,18)	0,121 (0,19)
I høj grad	0,610*** (0,16)	0,676*** (0,17)	0,363* (0,18)	0,385* (0,19)
Uddannelseslyst efter samtalen			*	**
Slet ikke	Reference	Reference	Reference	Reference
I mindre grad			0,269 (0,14)	0,269 (0,15)
I nogen grad			0,476** (0,17)	0,570*** (0,17)
I høj grad			0,603** (0,21)	0,750*** (0,21)
Konstant	-3,013*** (0,26)	-3,227*** (0,47)	-3,004*** (0,27)	-3,280*** (0,48)
Jobcenter-fixed-effects	NEJ	JA	NEJ	JA
McFaddens R2	0,117	0,153	0,122	0,159
N	2.180	2.180	2.180	2.180

Note: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001. Ikke standardiserede logitkoefficienter med robuste standardfejl i parentes. Signifikantstestene for de samlede kategoriske variable er baseret på en F-test. *Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100.*

Tabel 4 viser effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse, og i hvilken grad denne sammenhæng er medieret af respondenternes uddannelseslyst efter samtalen.

Model 1 og Model 2 viser effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse uden at kontrollere for respondenternes uddannelseslyst efter samtalen. Model 1 viser effekten *uden* jobcenter-fixed-effects, mens Model 2 viser effekten med jobcenter-fixed-effects. Model 3 og Model 4 viser effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse, samt i hvilken grad denne sammenhæng er medieret af respondenternes uddannelseslyst efter samtalen. Model 3 viser effekten *uden* jobcenter-fixed-effects, mens Model 4 viser effekten med jobcenter-fixed-effects.

Model 2 og Model 4 er illustreret i figur 10 i kapitel 4.

Model 2 viser, at den uddannelsesorienterede vejledningspraksis har en stor effekt på de lediges sandsynlighed for at deltage i uddannelse. Den uddannelsesorienterede vejledningspraksis har en koefficient på 0,0234 og er statistisk signifikant på et 0,001-niveau. Effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis kan ikke, som i de lineære regressionskoefficienter i tabel 3, vurderes direkte på baggrund af de estimerede koefficienter, da modeller i tabel 4 er logistiske regressionsmodeller. Koefficienten for den uddannelsesorienterede vejledningspraksis i Model 2 (0,0238) kan i dette tilfælde tolkes som, at logaritmen til oddsene for at deltage i uddannelse stiger med 0,0238 for hvert skalapoints stigning i den uddannelsesorienterede vejledningspraksis. Eftersom tolkningen af ændringer af logaritmen til oddsene er svære at tolke substantielt, kan man vælge at udtrykke effekten som ændringen i den forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse, når den uddannelsesrettede vejledningspraksis på jobcentrene ændres. Til at udtrykke dette anvendes den gennemsnitlige marginaleffekt, som i Model 2 er 0,0046. For hver gang den uddannelsesrettede vejledningspraksis stiger med et skalapoint, øges den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse således med 0,46 procentpoint.

Model 2 viser endvidere, at respondenternes ledighedsperiode, alder og initiale uddannelseslyst har en betydning for sandsynligheden for at deltage i uddannelse efter samtalerne.

Sammenlignet med referencekategorien '8-12 uger' har de tre øvrige kategorier alle en signifikant større sandsynlighed for at deltage i uddannelse. Den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse er fx 32 procentpoint større for ledige, der har været ledige i 49 uger eller mere, sammenlignet med referencegruppen '8-12 uger', alt andet lige. Til sammenligning er den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse 12 procentpoint for kategorien '13-24 uger', 16 procentpoint for '25-36 uger', og 23 procentpoint for '37-48 uger'.

Jo større initial uddannelseslyst, respondenterne har på ledighedstidspunktet, desto større lyst til uddannelse har de efter samtalerne. For ledige med en høj grad af initial uddannelseslyst er den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse 13,1 procentpoint højere i forhold til referencegruppen, som angiver, at de slet ikke har lyst til uddannelse på ledighedstidspunktet.

Sammenlignet med referencegruppen '25-34 år' er den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse 12 procentpoint større for ledige i alderskategorien '45-54 år' og 15 procentpoint for alderskategorien '55+ år'.

Model 4 viser ligeledes effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på sandsynligheden for at deltage i uddannelse, men i tillæg i Model 2 viser Model 4 også, i hvilken grad denne sammenhæng er medieret af respondenternes uddannelseslyst efter samtalen. Ved at sammenholde koefficienten for den uddannelsesrettede vejledningspraksis i Model 2 (0,0238) med Model 4 (0,0197), kan det estimeres, at ca. 20 % af sammenhængen mellem den uddannelsesrettede vejledningspraksis og deltagelse i uddannelse kan forklares med, at lysten til uddannelse er forøget i forlængelse af samtalerne. Dette kommer ligeledes til udtryk i estimaterne af effekten af vejledningspraksis for den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse: Den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at deltage i uddannelse for hver skalapoints stigning i vejledningspraksis er faldet fra 0,46 procentpoint i Model 2 til 0,38 procentpoint i Model 4.

TABEL 5

Interaktionseffekt mellem uddannelsesorienteret vejledningspraksis og initialt uddannelsesbehov på lysten til uddannelse (0-100)

	Model 1	Model 2 (Figur 11)
Uddannelsesorienteret vejledningspraksis (0-100)	0,383*** (0,03)	0,394*** (0,03)
Initialt uddannelsesbehov (dummy)		
Lille behov	Reference	Reference
Stort behov	-1,934 (2,21)	-1,704 (2,22)
Initialt uddannelsesbehov x uddannelsesorienteret vejledningspraksis		
Lille behov	Reference	Reference
Stort behov	0,233*** (0,04)	0,226*** (0,04)
Uddannelsesniveau		
Grundskole	Reference	Reference
Gymnasial uddannelse	-0,778 (1,27)	-0,991 (1,31)
Længde af ledighedsperiode		
8-12 uger	Reference	Reference
13-24 uger	-1,999 (1,75)	-1,750 (1,76)
25-36 uger	-0,930 (1,87)	-0,965 (1,89)
37-48 uger	-0,375 (2,00)	-0,180 (1,97)
49 uger eller mere	-0,545 (2,61)	-0,632 (2,66)
Køn		
Mand	Reference	Reference
Kvinde	1,209 (1,10)	1,373 (1,10)
Alder		
25-34 år	Reference	Reference
35-44 år	-0,865 (1,93)	-1,053 (1,92)
45-54 år	-3,284 (1,69)	-3,374* (1,70)
55+ år	-3,823* (1,54)	-4,030* (1,58)
Initial uddannelseslyst på ledighedstidspunktet		
Slet ikke	Reference	Reference
I mindre grad	10,41*** (1,54)	10,54*** (1,55)
I nogen grad	23,75*** (1,70)	24,17*** (1,73)
I høj grad	31,00*** (1,92)	30,92*** (1,91)
Konstant	0,0709 (2,37)	6,481 (5,53)

	Model 1	Model 2 (Figur 11)
Jobcenter-fixed-effects	NEJ	JA
R2	0,410	0,437
Justeret R2	0,406	0,415
N	2.795	2.791

Note: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001. Ikke standardiserede regressionskoefficienter med robuste standardfejl i parentes. Signifikanstestsene for de samlede kategoriske variable er baseret på en F-test. *Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100.*

Tabel 5 viser effekten af uddannelsesorienteret vejledningspraksis på de lediges lyst til uddannelse afhængig af de lediges vurderinger af deres uddannelsesbehov ved starten af ledighedsperioden. Model 1 viser effekten *uden* jobcenter-fixed-effects, mens Model 2 viser effekten *med* jobcenter-fixed-effects. Model 2 er illustreret i figur 11 i kapitel 4.

Model 2 viser, at effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på de lediges lyst til uddannelse i høj grad er betinget af de lediges vurdering af behovet for uddannelse forud for samtalerne. Dette fremgår af interaktionsvariablen mellem initialt uddannelsesbehov og uddannelsesorienteret vejledningspraksis. I interaktionsvariablen er lille initialt uddannelsesbehov angivet som referencekategori. Vi sammenligner altså effekten af uddannelsesorienteret vejledningspraksis på lysten til uddannelse hos ledige med et lille initialt uddannelsesbehov over for ledige med et stort initialt uddannelsesbehov. Interaktionsvariablen har en koefficient på 0,226 og er statistisk signifikant på et 0,001-niveau. Det betyder, at forskellen i lysten til uddannelse imellem ledige med henholdsvis et lille og stor uddannelsesbehov forud for samtalerne forøges med 0,226 point på en skala fra 0-100 for hver skalapoints stigning i den uddannelsesorienterede vejledningspraksis. De lediges initiale uddannelsesbehov har altså en stor betydning for sammenhængen mellem den uddannelsesrettede vejledningspraksis og uddannelseslysten efter samtalerne.

TABEL 6

Interaktionseffekt mellem uddannelsesorienteret vejledningspraksis og initialt uddannelsesbehov på sandsynligheden for at deltage i uddannelse

	Model 1	Model 2 (Figur 12)
Uddannelsesorienteret vejledningspraksis (0-100)	0,0195*** (0,003)	0,0185*** (0,003)
Initialt uddannelsesbehov (dummy)		
Lille behov	Reference	Reference
Stort behov	-0,135 (0,22)	-0,219 (0,23)
Initialt uddannelsesbehov x uddannelsesorienteret vejledningspraksis		
Lille behov	Reference	Reference
Stort behov	0,00588 (0,004)	0,00842* (0,004)
Uddannelsesniveau		
Grundskole	Reference	Reference

	Model 1	Model 2 (Figur 12)
Gymnasial uddannelse	0,0978 (0,12)	0,128 (0,13)
Længde af ledighedsperiode		
8-12 uger	Reference	Reference
13-24 uger	0,666*** (0,17)	0,666*** (0,18)
25-36 uger	0,850*** (0,18)	0,854*** (0,19)
37-48 uger	1,131*** (0,19)	1,200*** (0,20)
49 uger eller mere	1,663*** (0,24)	1,712*** (0,26)
Køn		
Mand	Reference	Reference
Kvinde	0,0120 (0,10)	0,00506 (0,11)
Alder		
25-34 år	Reference	Reference
35-44 år	0,269 (0,18)	0,326 (0,18)
45-54 år	0,514** (0,16)	0,601*** (0,17)
55+ år	0,647*** (0,15)	0,764*** (0,16)
Initial uddannelseslyst på ledighedstidspunktet		
Slet ikke	Reference	Reference
I mindre grad	-0,0535 (0,17)	0,00544 (0,18)
I nogen grad	0,285 (0,18)	0,294 (0,19)
I høj grad	0,518** (0,19)	0,590** (0,20)
Konstant	-2,865*** (0,28)	-3,062*** (0,47)
Jobcenter-fixed-effects	NEJ	JA
McFaddens R2	0,119	0,155
N	2.203	2.200

Note: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001. Ustandardiserede logitkoefficienter med robuste standardfejl i parentes. Signifikantstestene for de samlede kategoriske variable er baseret på en F-test. *Uddannelsesorienteret vejledningspraksis er angivet på en skala fra 0-100.*

Tabel 6 viser effekten af uddannelsesorienteret vejledningspraksis på de lediges sandsynlighed for at deltage i uddannelse, afhængig af de lediges vurderinger af deres uddannelsesbehov ved starten af ledighedsperioden. Model 1 viser effekten *uden* jobcenter-fixed-effects, mens Model 2 viser effekten *med* jobcenter-fixed-effects. Model 2 er illustreret i figur 12 i kapitel 4.

Model 2 viser, at effekten af den uddannelsesorienterede vejledningspraksis på de ledige sandsynlighed for at deltage i uddannelse i høj grad er betinget af de lediges vurdering af behovet for uddannelse forud for samtalerne.

For at give en substantiel tolkning på koefficienterne anvender vi, på samme måde som ved tabel 3, de gennemsnitlige marginaleffekter. Den gennemsnitlige forudsagte ændring i sandsynlighed for at deltage i uddannelse for hver skalapoints stigning i vejledningspraksis er 0,35 procentpoint for ledige med et lavt initialt uddannelsesbehov, mens den tilsvarende gennemsnitlige forudsagte i ændring i sandsynligheden er 0,53 procentpoint for ledige med et stort initialt uddannelsesbehov. Det betyder, at den forudsagte forskel i sandsynligheden for at deltage i uddannelse imellem ledige med henholdsvis et lille og stor uddannelsesbehov forud for samtalerne forøges med 0,18 procentpoint for hver skalapoints stigning i den uddannelsesorienterede vejledningspraksis. De lediges initiale uddannelsesbehov har altså en stor betydning for sammenhængen mellem den uddannelsesrettede vejledningspraksis og deltagelsen i uddannelse efter samtalerne.

Lediges perspektiver på uddannelse

© 2017 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Polfoto/Ritzau

ISBN (www) 978-87-7182-052-2

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og
dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer
– fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk